

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

METAFORA VE FRANCOUZSKÉ SPORTOVNÍ TERMINOLOGII

Vedoucí práce: doc. PhDr. Ondřej Pešek, Ph.D.

Autor: Martina Provázková

Studijní obor: Francouzský jazyk pro evropský a mezinárodní obchod

Ročník: 3.

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b. zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to ve zkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 7. května 2014

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu doc. PhDr. Ondřeji Peškovi, Ph.D. za cenné rady a vstřícnost. Dále bych také ráda poděkovala svým rodičům za podporu a trpělivost.

ANOTACE

Cílem této bakalářské práce je popsat pojem metafora a analyzovat výskyt metafor ve francouzských sportovních novinových článcích.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. V teoretické části se věnujeme vzniku a užívání metafory. Poté se krátce zmiňujeme i o publicistickém stylu. V praktické části se zabýváme analýzou metafor a jejich určením.

Klíčová slova: metafora, noviny, sport, tenis

ANNOTATION

The aim of this work is to describe the concept of metaphors and classify metaphors found in the articles of French sports newspapers.

The work is divided in two parts – theoretical and practical. The theoretical part deals with the creation and use of metaphors with brief reference to journalistic-style writing. In the practical part, an analysis of metaphors and their origins will be carried out.

Keywords : metaphor, newspaper, sport, tennis

Obsah

Úvod	8
1. Teoretická část - Metafora	11
1.1 Původ a význam slova	11
1.2 Tvorba metafory a její význam	13
1.3 Slova podobného významu k významu slova metafora	15
1.3.1 Analogie (l'analogie)	15
1.3.2 Přirovnání (la comparaison)	15
1.3.3 Figura (la figure)	16
1.3.4 Obraz (l'image)	16
1.3.5 Vztah metafory ke slovům s podobným významem	16
1.4 Metafora a její druhy	17
1.4.1. Druhy metafory podle Pougeoisea	17
1.4.1.1 Metafora v rétorice	17
1.4.1.2 Metafora ve strukturální lingvistice	18
1.4.1.3 Metafora v literatuře	18
1.4.1.4 Metafora ustrnulá	18
1.4.1.5 Metafora lomená	19
1.4.1.6 Metafora procesuální	19
1.4.2 Druhy metafory podle Ducháčka	19
1.4.2.1 Metafora expresivní	19
1.4.2.2 Básnická metafora	20
1.4.2.3 Metafora v běžné řeči	20
1.4.2.4 Metafora argotická	20
1.4.3 Srovnání	21
1.4.3.1 Metafora přirozená	21
1.4.3.2 Metafora lexikalizovaná	22
1.4.3.3 Metafora básnická	22
1.5 Metafora a její vztah k ostatním obrazným pojmenováním	23
1.5.1 Metafora & metonymie	23
1.5.2 Metafora & synekdocha	24
1.5.3 Metafora & personifikace	25
1.6 Užívání metafory	25
2. Publicistický styl	27
2.1 Charakteristika psaného publicistického stylu	27

2.2 Výrazy typické pro psaný publicistický styl	28
2. Praktická část – Metafora ve francouzské sportovní terminologii	32
2.1 Zdroj	32
2.2 Postup práce	32
2.3 Metafora boje	33
2.3.1 Metafora boje – expresivní (analogie).....	33
2.3.2 Metafora boje – expresivní (pocity)	38
2.3.3 Metafora boje – básnická.....	39
2.3.4 Metafora boje – argotická.....	39
2.3.5 Metafora boje – v běžné řeči	40
2.4 Metafora vítězství.....	42
2.4.1 Metafora vítězství – expresivní (analogie).....	42
2.4.2 Metafora vítězství – expresivní (pocity).....	43
2.4.3 Metafora vítězství – básnická.....	43
2.5 Metafora prohry.....	45
2.5.1 Metafora prohry – expresivní (analogie).....	45
2.5.2 Metafora prohry – v běžné řeči	45
2.6 Metafora účasti	46
2.6.1 Metafora účasti – expresivní (analogie)	46
2.6.2 Metafora účasti – expresivní (pocity).....	48
2.6.3 Metafora účasti – argotická	49
2.6.4 Metafora účasti – v běžné řeči.....	50
2.7 Metafora uvědomění.....	52
2.7.1 Metafora uvědomění – expresivní (analogie).....	52
2.7.2 Metafora uvědomění – básnická.....	57
2.7.3 Metafora uvědomění – argotická.....	58
2.7.4 Metafora uvědomění – v běžné řeči	58
2.8 Metafora počasí	59
2.8.1 Metafora počasí – expresivní (analogie)	60
Závěr.....	61
Résumé.....	63
Prameny a literatura.....	66

Úvod

Metafora neboli přenesení významu na základě podobnosti, je jednou z jazykových figur, která velice aktivně obohacuje jak psaný, tak mluvený projev. Tvořena je na základě představivosti a fantazie mluvčího a samozřejmě také na znalosti lexika daného jazyka. Jejím úkolem je oživení, ale také zjednodušení konverzace, tedy to, aby adresát pochopil co nejjasněji, co se mu mluvčí snaží sdělit. Ten využívá mnohdy nevšedních slovních spojení, vzniklých v jeho hlavě na základě asociací či přirovnání. Proto jsou některé metafory velice abstraktní, např. v literatuře, a tak dávají prostor fantazii adresáta, nebo mohou být samozřejmě konkrétnější a tím slouží jen ke zpestření sdělení. Na druhé straně mohou být vyloženě pragmatické, tedy tak jasné a výstižné, že se mohou stát až lexikalizovanými metaforami a proniknout do ustáleného lexika jazyka. O takových metaforách většina uživatelů jazyka ani neví a používá je přirozeně, protože takto vzniklé metafory plní svou významovou funkci dokonale.

V naší bakalářské práci se budeme věnovat metafoře ve francouzské sportovní terminologii. Proto tedy předpokládáme, že se nesetkáme tolik s lexikalizovanými metaforami, nýbrž s metaforami básnickými, přestože publicistický styl není uměleckým, ale funkčním stylem. Musíme brát v potaz ještě to, že tento styl patří mezi nejaktivnější styly, co se týče psané produkce. Proto je dost možné, že velice často narazíme na tzv. publicismy, což jsou výrazy vytvořené novináři na základě aktuálního dění ve společnosti, kterou popisují, a často mají netradiční morfologickou či syntaktickou konstrukci, a tak je možno, je považovat za určitý typ metafor. Další typy metafor vznikají díky tvorbě neologismů. Předpokládáme, že se s takovým typem metafor také setkáme, protože publicistický styl je velmi dynamický, co se užívání jazyka týče.

Cílem je tedy obecně popsat, co je to metafora a jak je tvořena, a poté analyzovat francouzské články, rozřadit metafory podle smyslu a roztrdit metafory podle druhů. Zajímá nás, zdali se více setkáváme s metaforou uměleckou či lexikalizovanou.

Obecnému popisu metafory nám budou sloužit zásadní díla, jako je Précis de sémantique française od Otty Ducháčka, La lexicologie od Aino Niklas-Salminena či Précis de lexicologie française od Jacqueline Picoche. Zároveň při překladu budeme pracovat s francouzskými výkladovými slovníky (Le Petit Robert, Larousse) a pro překlad do češtiny

budeme využívat největšího Francouzsko-českého a česko-francozského slovníku od vydavatelství Academia. Pro definování publicistického stylu nám poslouží dílo Stylistika současné češtiny od Marie Čechové.

Práci si rozdělíme na dvě části a to jednoduše na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se v první kapitole budeme věnovat metafoře jako takové. Pokusíme se ji definovat a řádně vysvětlit význam slova. Dalším zásadním bodem bude popsání vzniku metafory, proč a za jakým účelem mluvčí metaforu tvoří, ať vědomky či nevědomky. Pro pochopení metafory bychom rádi uvedli i řadu výrazů podobného významu, které se často používají ve vztahu k metafoře a tím tak tvoří slovo metafora pochopitelnějším. Srovnáme metaforu i s dalšími obraznými pojmenováními jako je např. metonymie, personifikace či synekdocha, protože mezi nimi jsou určité nuance a tím tak často dochází k jejich záměně při analyzování textů. Poté bychom chtěli popsat druhy metafor, jak je vidí různí autoři, a pokusíme se o vlastní srovnání a definici druhů metafor, které bychom pak rádi využili při analýze samotných metafor v praktické části. Definování druhů metafor nám pomůže i k odhalení jejich výskytu v textu a tím se dobereme k jejich používání. Krátce se ve druhé kapitole teoretické části zaměříme na definování publicistického stylu, protože v naší práci budeme při hledání metafor pracovat výhradně s novinovými články. Pokusíme se popsat charakteristické rysy tohoto významného funkčního stylu a výrazy typické pro jeho užití. Samozřejmě po celou délku teoretické části se budeme snažit uvádět dostatek příkladů, aby náš výklad byl jasný a srozumitelný.

V praktické části se budeme čistě věnovat jen příkladům metafor, které najdeme ve francouzských denících, které máme k dispozici. Abychom pole metafor zkonkretizovali, vybrali jsme si jeden sport, kterému se budeme věnovat, a tím je tenis. Nalezené metafory pak rozřadíme typově do určitých skupin, podle předmětu sdělení a to nám pomůže odhalit, jakým způsobem se vyjadřují stávající francouzští sportovní publicisté, jakých slovních spojení využívají k popsání určitých skutečností při hraní tenisu a např. při popisu které fáze hry používají nejvíce metafor. Nalezené metafory budeme uvádět v kontextu, aby jejich pochopení bylo jednoznačné. Budeme je překládat do češtiny a hledat k nim vhodný ekvivalent z našeho mateřského jazyka. Vždy uvedeme původní význam slov a jejich přenesený význam, aby bylo jasné, jak metafory vznikly. Nutno podotknout, že je ale budeme překládat doslovně, protože tímto nejjednodušším překladem odhalíme kouzlo metafory nalezené ve francouzském sportovním článku. Poslední fází analýzy sportovních metafor bude určení druhů podle třídění, které si v průběhu práce vytvoříme. Následně

budeme moci okomentovat, jaké typy a druhy metafor se nejčastěji vyskytují v psané francouzské sportovní terminologii.

V závěru naší práce shrneme obecnou definici a charakteristiku metafory jakožto nepostradatelné jazykové konstrukce a její funkci v publicistickém stylu, zde přesněji ve francouzské sportovní terminologii. Samozřejmě shrneme výsledek naší analýzy novinových článků a popíšeme typy a druhy metafor, které nalezneme v průběhu našeho hledání.

1. Teoretická část - Metafora

1.1 Původ a význam slova

Metafora je slovo ženského rodu. Původní slovo pochází z třináctého století z latiny, avšak úplně původně pochází z řeckého „*metaphorá* či *metapherein*“¹, které vzniklo spojením dvou slov – z předpony „*meta*“², což znamená *podíl, posloupnost* či *změna*³, a z druhého, ze slovesa „*phérô*“⁴, které znamená *nosit, přenést*.⁵ Slovo se objevilo také v latině, kde metafora znamená *transport* či *transpozici*⁶.

Při prvním setkání s metaforou se všichni učíme, že se jedná o přenesení významu na základě podobnosti. Přesněji, je to „*řečnický obrat, kterým lze vyjádřit konkrétní výraz v abstraktním kontextu, výrazem obdobným, který výslovně neobsahuje srovnávací prvek*“⁷, tak definuje metaforu slovník Le Petit Robert. Nebo také podle Niklas-Salminena: „*metafora je považována za figuru založenou na podobnosti*.“⁸ Smysl tohoto vyjádření bývá mnohem širší než např. u obyčejného přirovnání. A to definuje Ducháček: „*že tento fenomén, který je běžně nazýván metaforou, je přenos významu do další sféry myšlení realizovaný na základě asociace či přirovnání, které nemusí být hned na první pohled viditelné*“.⁹

Klasická rétorika pojímá metaforu jako tropus (nepřímé obrazné pojmenování vytvořené na základě podobnosti)¹⁰. Fontanier říká, „*že je to jako vyslovit nějakou myšlenku pod určitým znakem jiné myšlenky, která je nápadnější a více známá. Avšak tato myšlenka nemá žádnou*

¹ DUBOIS, Jean, Henri MITTERAND a Albert DAUZAT. *Grand Dictionnaire: Étymologique & Historique du français*. Paris: Larousse, s. 613. ISBN 2-03-532310-X.

² DUBOIS, Jean, Henri MITTERAND a Albert DAUZAT. *Grand Dictionnaire: Étymologique & Historique du français*. Paris: Larousse, s. 613. ISBN 2-03-532310-X.

³ DUBOIS, Jean, Henri MITTERAND a Albert DAUZAT. *Grand Dictionnaire: Étymologique & Historique du français*. Paris: Larousse, s. 613. ISBN 2-03-532310-X.

⁴ DUBOIS, Jean, Henri MITTERAND a Albert DAUZAT. *Grand Dictionnaire: Étymologique & Historique du français*. Paris: Larousse, s. 613. ISBN 2-03-532310-X.

⁵ DUBOIS, Jean, Henri MITTERAND a Albert DAUZAT. *Grand Dictionnaire: Étymologique & Historique du français*. Paris: Larousse, s. 613. ISBN 2-03-532310-X.

⁶ DUBOIS, Jean, Henri MITTERAND a Albert DAUZAT. *Grand Dictionnaire: Étymologique & Historique du français*. Paris: Larousse, s. 613. ISBN 2-03-532310-X.

⁷ *Le Petit Robert: Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Dictionnaires Le Robert - SEJER, 2013, s. 1584. ISBN 978-2-32100-216-1. Procédé de langage qui consiste à employer un terme concret dans un contexte abstrait par substitution analogique, sans qu'il y ait élément introduisant formellement une comparaison.

⁸ NIKLAS-SALMINEN, Aino. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 150. ISBN 2-20026936-6.

⁹ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 140. Ce phénomène, appelé couramment métaphore, présente différents aspects et on peut distinguer plusieurs types.

¹⁰ NEVEU, Frank. *Dictionnaire des sciences du Langue*. Paris: Armand Colin, 2004, s. 190. ISBN 2-200-26378-3. La rhétorique classique afinit la métaphore comme un trope par ressemblance.

spojitost s myšlenkou první a pojí se s ní analogicky a na základě podobnosti. (P. Fontanier, Les Figures du discours, Flammarion, 1968)“¹¹.

Metafora, jakožto lingvistický proces, spočívá podle Neveu na přenosu sdělení pomocí analogie¹². „Kdy mluvčí odkazuje na nějaký pojem α , jehož výpověď je přenesena na pojem β , u kterého mluvčí předpokládá, že se obecně pojí svými charakteristickými vlastnostmi s pojmem α . Vztah původních sémů odpovídajících analogicky novým sémům vyplývá z nového rozčlenění významů závisících na představivosti mluvčího, či ustrnulosti výrazů a jejich předvídatelnosti“¹³. Metafora je tedy způsob hledání toho nejlepšího vyjádření, toho nejvýstižnějšího, které bude mít tu samou sémantickou hodnotu.

Podle díla *Métaphore dans la vie quotidienne* od autorů Lakoffa a Johnsona většina lidí pojímá metaforu jako rétorickou ozdobu nebo výplod básnické představivosti. Opak je však pravdou. Metafora je základní součástí naší řeči a jak tvrdí Lakoff s Johnsonem je to i záležitost našeho chování a stavu mysli¹⁴. Metaforu tak používáme k polidšťování neživých a abstraktních věcí, abychom si dané skutečnosti co nejvíce připodobnili našim zkušenostem a každodenním činnostem, které vykonáváme. Díky tomuto procesu pak naše vyjadřování v jazyce nabývá srozumitelnosti, ale také rozmanitosti.

Někteří autoři, jako např. Davidson, se přiklánějí až k tvrzení, „že metafora nic nesděluje, protože podle nich se jedná o užití a ne o význam metafory jako takové, protože se nevztahuje ke konkrétním faktům, ale jen je naznačuje, jelikož metafory často bývají nepřeložitelné do ostatních jazyků“¹⁵.

My se však budeme přiklánět k tvrzení většiny autorů a to je takové, že metafora patří k jazykově bohatším sdělením v promluvě. A pokud se nebudeme bavit jen o umělecké metafoře, existuje zde nespočet lexikalizovaných metafor, které se vyskytují nejen v běžné řeči, ale i v takových disciplínách, jako jsou přírodní a humanitní vědy nebo technické obory. Tím obohacují lexikum daného jazyka, protože do něj pronikly a našly si své místo. Jejich role v komunikaci je nepostradatelná, protože se staly právoplatnou součástí jazyka. Slouží

¹¹ NEVEU, Frank. *Dictionnaire des sciences du Langue*. Paris: Armand Colin, 2004, s. 190. ISBN 2-200-26378-3. (...) à présenter une idée sous le signe d'une autre idée plus frappante ou plus connue, qui d'ailleurs, ne tient à la première par aucun autre lien que celui d'une certaine conformité ou analogie.

¹² NEVEU, Frank. *Dictionnaire des sciences du Langue*. Paris: Armand Colin, 2004, s. 190. ISBN 2-200-26378-3.

¹³ NEVEU, Frank. *Dictionnaire des sciences du Langue*. Paris: Armand Colin, 2004, s. 190. ISBN 2-200-26378-3. Un énonciateur renvoie à une notion α au moyen d'un énoncé censé renvoyer à une notion β étant liées par des propriétés présumées communes par l'énonciateur et mises en valeur dans l'énoncé.

¹⁴ LAKOFF, George a Mark JOHNSON. *Les métaphores dans la vie quotidienne*. Chicago: Les éditions de Minuit, 1985, s. 13. ISBN 2-7073-1059-X.

¹⁵ *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Lidové noviny, 2002, s. 259. ISBN 80-7106-484-x.

tak k přímé a jasné komunikaci mezi mluvčím a posluchačem. Taková komunikace může být mnohdy expresivní, avšak díky metafoře stále pochopitelná.

Někteří autoři také upozorňují na rozlišování např. mezi metaforou či metonymií, anebo metaforou a synekdochou či dokonce synekdochou a metonymií. Velice často se stává, že se tyto rétorické figury zaměňují. Metafora pochází z nadhodnocení určitého výrazu a toto nadhodnocení přirozeně přitahuje pozornost. Rozdílu mezi metaforou a metonymií popř. dalšími metaforickými výrazy se ale budeme věnovat v dalších kapitolách.

1.2 Tvorba metafory a její význam

Tvorba metafory je samozřejmě záležitostí lexikální. To tvrdí i Niklas-Salminen, který říká, že „*lexikum je soubor jednotek, který tvoří základní materiál pro tvorbu metafory*“¹⁶. Nesmíme ale zapomínat na to, že důležitou roli hrají i další složky jazyka, jako je gramatika nebo sémantika. Ty jsou úzce spjaty s lexikologií. Podle Niklas-Salminena je tu kolikrát velmi tenká hranice mezi určením, co je ještě otázkou pro lexikologii a co už je záležitostí sémantiky.

Vraťme se ale zpět, ke gramatice. Gramatika pomáhá slova vhodně kombinovat a tvořit správná slovní spojení. Jedná se zejména o shodu v rodě a čísle, ale také o to, jak nově vzniklá slovní spojení zakombinovat do věty. Tuto kompozici má spolu s gramatikou ještě na starost syntax. Nebylo by však co kombinovat, kdyby nebylo sémantiky, která nám pomáhá odkrývat jak původní, tak i přenesené významy slov.

Význam, ten hraje tu nejdůležitější roli, co se týče metafory jako takové. Každé slovo má svůj původní význam, význam jemu vlastní. Je to takový význam, který je základem pro prvotní pochopení slova, takzvaná denotace, základ slova¹⁷. Existuje jen málo slov, která si uchovala svůj původní význam, např. voda nebo květina¹⁸, přesto o nich ale nemůžeme tvrdit, že se tomu tak v dalších letech, nebo spíše stoletích nestane a ona přijdou o svou jedinečnost.

Opakem denotace je konotace¹⁹. Konotace je přenesený význam slova. Tento přenesený význam může buďto stát samostatně, anebo, to bývá častější případ, je doplněn dalším slovem nebo skupinou slov, aby byl jeho význam zřejmý, je tedy uveden do kontextu.²⁰ Tím pádem snáz rozlišíme jeho významovou hodnotu v rámci skupiny ostatních pojmů, než kdybychom se jej snažili vysvětlit samostatně zdlouhavým slovním opisem. To nás navádí na další

¹⁶ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 26. ISBN 2-20026936-6.

¹⁷ PICOCHÉ, Jacqueline. *Précis de lexicologie français*. Poitiers: Nathan, 1992. s. 100. ISBN 209 190 547X.

¹⁸ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 160. ISBN 2-20026936-6.

¹⁹ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 93. ISBN 2-20026936-6.

²⁰ PICOCHÉ, Jacqueline. *Précis de lexicologie français*. Poitiers: Nathan, 1992. s. 100. ISBN 209 190 547X.

myšlenku a tou je, že takové slovo svou významovou hodnotu mění v užití v různých větách²¹. Není to ale výjimečná záležitost používání, protože takové konotace jsou běžné. Každý člověk je jedinečný a tedy i jeho užívání jazyka je velmi individuální, protože je založeno na zážitcích uživatele. Uživatel pak slovu, jeho užíváním, dává určité hodnoty pramenící z jeho zkušeností, jak pozitivních, tak negativních. Niklas-Salminen rozlišuje různé druhy konotací: *vědeckou, argotickou, populární, familiární, běžnou, vybranou anebo literární*²². Některá přenesení významu jsou brána až za odchylku v řeči, ty pak tedy vysvětlujeme rétorickými figurami, jako je metafora, metonymie či synekdocha. Je třeba umět významy slov užít tam, kde se jich žádá.

Další možný způsob, kdy mohou vzniknout nové metafory je překlad. Často se stává, že autor překladu vymyslí tzv. neologismus, tedy jazykový novotvar²³. Jde o slovo nebo slovní spojení, které daný jazyk nezná, anebo by jej ze sémantických důvodů nikdy nepoužil, protože ještě neodkryl, jaký by mohl být jeho další význam, který se pokouší odkrýt autor překladu. Takováto lexikální tvořivost je podle Jacqueline Picoche dokladem živosti jazyka²⁴. Avšak velmi záleží na tom, jestli se daný termín uchytí, vstoupí do veřejného povědomí a lidé jej začnou užívat v běžné komunikaci. Proto by si podle Picoche měl každý, kdo se pokouší o překlad, položit několik otázek před tím, než vlastní neologismus vypustí do světa. „*Pomůže takový neologismus lépe a zároveň stručně a jasně vyjádřit význam dané skutečnosti, než když bychom jej vyjádřili opisem? Je vytvořený neologismus jasný a snadno pochopitelný? Jestli je to např. technické slovo, je v našem zájmu ho jen metaforicky přenést do běžné komunikace? Nebude neologismus ničím jiným, než rozšířeným významem již dávno existujícího slova a tím pádem se dostane do střetu s tímto slovem?*“²⁵ A sami bychom mohli dál pokračovat v podobných otázkách. Důležité je ale ještě říci, že ačkoliv vzniknout mnohé neologismy, ať využitím skrytých možností jazyka, anebo vypůjčením z cizích jazyků, jejich životnost je ovlivněna určitými podmínkami, tzn. událostmi, které se dějí v současné době. Podle Niklas-Salminena je nemožné předpovědět lexikální vývoj²⁶. S tímto tvrzením my souhlasíme a

²¹ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 92. ISBN 2-20026936-6.

²² NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 93. ISBN 2-20026936-6. (...) une connotation savante, argotique, populaire, familière, courante, soutenue ou littéraire.

²³ [Http://slovník-cizích-slov.abz.cz/](http://slovník-cizích-slov.abz.cz/). [Http://slovník-cizích-slov.abz.cz/](http://slovník-cizích-slov.abz.cz/) [online]. 2005 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=neologismus

²⁴ PICOCHÉ, Jacqueline. *Précis de lexicologie française*. Poitiers: Nathan, 1992. s. 177. ISBN 209 190 547X.

²⁵ PICOCHÉ, Jacqueline. *Précis de lexicologie française*. Poitiers: Nathan, 1992. s. 121. ISBN 209 190 547X.

(...) ce mot permet-il d'exprimer brièvement un concept qui sans lui ne pourrait l'être quo par une périphrase? Sa formation est-elle claire et facilement intelligible? Si c'est un mot technique, y a-t-il intérêt à l'étendre de façon métaphorique à la langue courante? Que dit-il de plus qu'elles, ne serait-ce que sur le plan de l'expressivité et des connotations?

²⁶ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 165. ISBN 2-20026936-6.

zároveň jako Jacqueline Picoche doporučujeme číst noviny a časopisy, nebo jakoukoliv publicistickou tvorbu²⁷, protože ta je a bude nevyčerpatelným zdrojem neologismů, ale také nevšedních slovních spojení, která pracují s jazykem, tak jak by se s ním pracovat mělo. I díky tomuto procesu vznikají mnohé metafory.

1.3 Slova podobného významu k významu slova metafora

Metafora, jakožto slovo cizího původu, má v každém jazyce vytvořené výrazy podobného významu., abychom stále nepoužívali výraz metafora, protože pro spoustu lidí to může být až moc abstraktní pojem. Tím, jak jsou si daná slova podobná, může lehce docházet k jejich záměně, protože každé, i přes určitou podobnost, má svůj význam a ten je třeba v užívání jazyka respektovat. Jak jsme již stručně uvedli, metafora je přenesení významu na základě podobnosti a s touto definicí se pojí následující výrazy, jejichž významy obsahují podobné prvky, kterými je metafora tvořena.

1.3.1 Analogie (l'analogie)

Slovo pocházející z počátku třináctého století ze spojení dvou řeckých slov „*ana a logie*“²⁸. V českém překladu znamená „*obdobu či podobnost*“²⁹. Je definováno jako vztah mezi dvěma předměty vytvořený na základě jejich podobnosti. Tyto předměty jsou z vnějšku rozdílné, ale v jádru obsahují prvky sobě podobné. Také se jedná o asociaci myšlenek či logický postup, které můžeme nazývat analogií. Analogii používáme např. při výkladu skutečností, které nemůžeme konkrétně znázornit. Uvedeme-li příklad z praxe: Meč je zbraní bojovníka, pero je zbraní spisovatele.

1.3.2 Přirovnání (la comparaison)

Slovo pocházející z konce dvanáctého století z latinského „*comparatio*“³⁰. V českém překladu znamená „*porovnání, srovnání či přirovnání*“³¹. Jedná se o seřazení dvou slov vedle sebe, kdy první je za pomoci přirovnání vysvětleno slovem druhým. Při porovnávání jejich podobných vlastností používáme srovnávací výrazy. Přirovnání bývá velmi subjektivní, avšak

²⁷ PICOCHÉ, Jacqueline. *Précis de lexicologie française*. Poitiers: Nathan, 1992. s. 127. ISBN 209 190 547X.

²⁸ *Le Robert pour tous*. Paris: Dictionnaires LE ROBERT, 1994, s. 38. ISBN 2-286-01598-8.

²⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, s. 111. ISBN 80-200-0234-0.

³⁰ *Le Robert pour tous*. Paris: Dictionnaires LE ROBERT, 1994, s. 210. ISBN 2-286-01598-8.

³¹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, s. 338. ISBN 80-200-0234-0.

oproti metafoře pomáhá daný výraz vysvětlit přímo a jasně. Uvedeme-li příklad z praxe: Je bledý jako stěna.

1.3.3 Figura (la figure)

Slovo z počátku desátého století pocházející z latinského „*figura*“³². V českém překladu znamená „*podoba, tvar*“³³. Figura je zvláštní jazykovou jednotkou, která oživuje běžné užívání jazyka. Jde o spojení slov určitou jazykovou konstrukcí, která mění význam použitých slov, mnohdy je velmi jemná. Avšak nejdůležitější je, zdali plní svou úlohu a tou je zdůraznění určité myšlenky, kterou autor chce vyjádřit. Proto metaforu řadíme mezi jazykové figury. Uvedeme-li příklad z praxe: Kapka štěstí.

1.3.4 Obraz (l'image)

Slovo pocházející z dvanáctého století z latinského „*imago*“³⁴. V českém překladu znamená „*obraz či zobrazení*“³⁵. Jedná se o spojení slov na základě určité podobnosti či logické analogie. Jde o vztah neviditelné nebo abstraktní skutečnosti, kterou chce autor vyjádřit lehkým, avšak přesným výrazem. Uvedeme-li příklad z praxe: „*Cet enfant est l'image de son père. L'image fidèle. Dieu créa l'homme à son image*“.³⁶/Toto dítě je obrazem svého otce. Věrným obrazem. Bůh stvořil člověka k obrazu svému.

1.3.5 Vztah metafor ke slovům s podobným významem

Slova podobného významu k významu slova metafora jsme si definovali a také jsme popsali jejich význam. Po pečlivém přečtení se nám jasně jeví, že metaforu můžeme považovat za slovo nadřazené slovům, které jsme popsali v předešlých odstavcích. Každé z nich v sobě obsahuje prvek, který je i součástí metafor samotné. Když jako mluvčí tvoříme metaforu, používáme svojí představivost a logicky vyvozujeme vztah mezi jevem, který chceme popsat a slovy, které ke tvorbě metafory použijeme. Jedná se tedy o analogický postup (*analogie*). Než metaforu vyslovíme nebo napíšeme, představíme si jako mluvčí jiný jev, se kterým bychom danou situaci srovnali, tedy přirovnání (*comparaison*). Na základě přirovnání si vybavíme určitý obraz, který nám kýžená metafora evokuje (*image*). A poté zvolíme takovou

³² *Le Robert pour tous*. Paris: Dictionnaires LE ROBERT, 1994, s. 470. ISBN 2-286-01598-8.

³³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, s. 464. ISBN 80-200-0234-0.

³⁴ *Le Robert pour tous*. Paris: Dictionnaires LE ROBERT, 1994, s. 579. ISBN 2-286-01598-8.

³⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, s. 764. ISBN 80-200-0234-0.

³⁶ *Le Petit Robert: Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Dictionnaires Le Robert - SEJER, 2013, s. 1277. ISBN 978-2-32100-216-1.

vhodnou řečnickou figuru (*figure*), aby metafora dosáhla požadovaného účinku a rozměru v komunikaci. Např. když se o někom řekne, že je lišák. To může znamenat, že je vychytralý jako liška – vnitřní podobnost, anebo že je zrzavý jako liška – vnější podobnost.

Je třeba se vyvarovat tvrzení, že popsané výrazy jsou synonymními výrazy k metafoře, protože takové tvrzení by bylo v tomto případě příliš silné, jelikož sémantický rozdíl mezi danými výrazy je velmi citelný. Spíše budeme tvrdit, že k tomu, abychom metaforu správně určili, využijeme pomoci těchto slov a jejich funkce v jazyce.

1.4 Metafora a její druhy

Metafora z lingvistického pohledu představuje jeden z hlavních procesů produkce řeči a můžeme ji samozřejmě stručně definovat jako přenesení významu na základě podobnosti. Avšak můžeme ji i dál rozvádět a zkoumat, až zjistíme, že ji můžeme rozdělit na několik druhů s určitými specifickými rysy. Při našem hledání se nám zalíbilo dvojí rozdělení metafor. Stručnější dle slovníku *Dictionnaire didactique de la langue française* od autora, kterým je Michel Pougeoise. A širší podle Otty Ducháčka z jeho díla *Précis de sémantique française*. Budeme se tedy v našem popisu různých druhů metafor věnovat oběma autorům a poté bychom rádi srovnali jejich pohledy na danou problematiku.

1.4.1. Druhy metafory podle Pougeoisea

Autor také pojímá metaforu jako přenesení významu na základě vnější podobnosti a dále ji dělí na dalších šest možných variant, se kterými se můžeme v rámci užívání jazyka setkat.

1.4.1.1 Metafora v rétorice

Metafora je tropus, který má za úkol sebrat slovu jeho prvotní význam. Tropus je nepřímé obrazné pojmenování vzniklé na základě podobnosti. Tropus je ovšem i řečnická figura a tak i metafora je brána jako figura. Metafora je dle tohoto rozdělení mikrostrukturální figura, jejíž existence je na první pohled patrná a jejíž význam je izolovaný. Někteří považují metaforu za zkrácené přirovnání. Vysvětlují to tak, že při tvorbě metafory používáme výrazy, které nám dávají jasně vědět, co s čím srovnáváme, využíváme tedy lidské představivosti. Metaforu v rétorice můžeme brát také jako substituční figuru, tedy figuru, pomocí které lze jeden pojem nahradit pojmem druhým na základě reálného nebo předpokládaného vztahu podobnosti či analogie³⁷.

³⁷ POUGEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 268. ISBN 2-200-01431-7.

1.4.1.2 *Metafora ve strukturální lingvistice*

Metaforu dle z této skupiny tvoří slova s naprosto odlišným sémantickým významem spojená dohromady. Takto spojená slova dohromady vytvoří stylistický efekt, který můžeme přirovnat k nevhodnému užití slov. Proto lingvistika považuje metaforu za odchylku od běžného užívání jazyka, potažmo řeči a tento jev pokládá za básnické vyjádření. Ze syntaktického hlediska při tvorbě metafory k sobě řadíme neslučitelné lexikální jednotky jako je např. spojení slova životného s neživotným. Vztah mezi dvěma slovy, který pomohl k tomu, aby vznikla metafora, je vztahem na základě vnitřní podobnosti. Uvedeme na příkladu: Má srdce z kamene. Tento vztah je tak specifický, že díky němu slova dostanou nový rozměr, jejich význam se zesílí a díky tomu můžeme mluvit o metafoře³⁸.

1.4.1.3 *Metafora v literatuře*

Metafora v literatuře zdaleka přesahuje analogii a vytváří tak další realitu chápání metafory. Tento typ metafory zachází ještě dál do útrob významů všech významů slov. Autoři si hrají se slovy a s jejich spojeními, že kolikrát si čtenář význam dané metafory nemůže představit hned po prvním přečtení. Často se jedná o velmi slabé nuance mezi významy. Tyto metafory nejsou tak jednoznačné jako metafory u funkčních stylů. Umění metafory v literatuře jen dokazuje to, jakou důležitou roli hraje tento typ obrazného pojmenování v obohacování jazyka³⁹.

1.4.1.4 *Metafora ustrnulá*

Ve francouzštině se jedná o tzv. *métaphore figée*⁴⁰. Jedná se o metaforu, které jsou zastaralé a už neslouží v tom metaforickém významu, v jakém byly míněny, nýbrž vstoupily do běžného užití a staly se z nich plnohodnotné lexémy. Přesněji se jedná o tzv. katachréze. Spojení dvou slov, která si sémanticky odporují. Jsou to taková spojení slov, která nám v jazyce pomáhají k popisu určitého jevu, protože pro něj v daném jazyce neexistuje jeho vlastní pojmenování. Uvedeme na příkladu: „*les pieds d'une table/nohy stolu*“⁴¹.

³⁸ POU GEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 269. ISBN 2-200-01431-7.

³⁹ POU GEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 269. ISBN 2-200-01431-7.

⁴⁰ POU GEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 270. ISBN 2-200-01431-7.

⁴¹ www.etudes-litteraires.com. *www.etudes-litteraires.com* [online]. 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.etudes-litteraires.com/bac-francais/figures-de-style.php>

1.4.1.5 Metafora lomená

Ve francouzštině se mluví o tzv. „*métaphore heurtée (ou brisée)*“⁴². Jako typ téhle metafory se uvádí oxymoron. Spojení dvou slov, která si významově odporují. Příklad: hlasité ticho. A jedná se i o další prvky, které tento typ metafory provázejí. Např. užití personifikace či analogie, doplnění o zvuky a barvy, které bychom přirozeně k danému pojmu nepřidali⁴³.

1.4.1.6 Metafora procesuální

Volně přeloženo z francouzského „*métaphore filée*“⁴⁴. Je to v podstatě sled metafor. To znamená, že metafora v první větě je vysvětlena metaforou v druhé větě a na metaforu ve druhé větě navazuje metafora ve třetí větě a tak dále. Metafory mají mezi sebou blízký významový vztah, avšak každá může být významově hlubší oproti té předchozí a tím tak vytváří další sémantický rozměr. Proto se vyvarujeme tvrzení, že se jedná o metafory paralelní. Na první pohled by se to tak mohlo zdát, ale jelikož metafory na sebe navazují díky linii vyprávění, každá následující vysvětluje smysl té předcházející, proto tedy nejsou paralelní⁴⁵.

1.4.2 Druhy metafory podle Ducháčka

Ducháček, jak jsme zmínili již v úvodu, definuje metaforu jako „*přenos významu do další sféry myšlení realizovaný na základě asociace či přirovnání, které nemusí být hned na první pohled viditelné*“⁴⁶. Vysvětlení jeho tvrzení se věnujeme v následujícím rozdělení metafor.

1.4.2.1 Metafora expresivní

Expresivní metaforu, nebo-li expresivní přenos významu na základě podobnosti, můžeme rozdělit podle Ducháčka na dvě skupiny. První skupinu tvoří naše pocity, které vkládáme do promluvy. Tím jak jsou silné, tak takovou metaforu vyprodukuje. Samozřejmě jde o pocity pozitivní, tak negativní. Uvedeme na pozitivním příkladu: O usměvavém a veselém člověku můžeme zvolat – slunce. Druhým typem expresivní metafory je metafora založená na fantazii a představivost autora. Např. když konstatujeme, že – „*Jen tak proletěl poslední číslo*

⁴² POUCEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 270. ISBN 2-200-01431-7.

⁴³ POUCEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 270. ISBN 2-200-01431-7.

⁴⁴ POUCEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 270. ISBN 2-200-01431-7.

⁴⁵ POUCEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 270. ISBN 2-200-01431-7.

⁴⁶ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 140.

novin⁴⁷. Tím autor věty chce říci, že dotyčný si noviny nepřečetl podrobně, ale jen je rychle prolístoval. Zde byla metafora vytvořena na základě analogie mezi činností a významem slova proletět.⁴⁸

1.4.2.2 Básnická metafora

Básnická metafora má zase za úkol v posluchači či ve čtenáři probudit jeho představivost a fantazii. Takže autor, který metaforu vytvořil, vytvořil ji s cílem, aby oživil své sdělení. Samozřejmě mohl použít slovo, které má jednoznačný a určující význam, ale místo toho využil symboliky, kterou metafora v promluvě nabízí a vytvořil tak něco, co při poslechu či četbě zaujme a upoutá pozornost publika. Každý si pak pod tím představí to ono, co mu jeho fantazie dovolí, co mu dané spojení evokuje. Např. v básni se o mladé krásné dívce můžeme vyjádřit jako o „nymfě“⁴⁹. A každý čtenář si pod touto nymfou může představit tu nejkrásnější dívku ze svého okolí, protože autor básně ji např. dále jinak nespecifikoval. Nejen v poezii a próze najdeme básnickou metaforu, ale často ji užívají i novináři pro oživení svých článků.⁵⁰

1.4.2.3 Metafora v běžné řeči

Ducháček vyčleňuje další typ metafory a tou je metafora, která se objevuje v hovorové řeči. Jedná se o takový přenos významu na základě podobnosti, kdy jej autor použije k tomu, aby se vyjádřil co nejpřesněji. Aby to, co si v danou v chvíli myslí, bylo řečeno jasně a pochopitelně. Snaží se za pomoci metafory popsat danou skutečnost. Tento typ metafory je podobný expresivní metafoře, přesto jej Ducháček definuje samostatně. Občas se i stane, že se začne toto spojení běžně užívat a to tak, že se z něj stane nová lexikální jednotka jazyka a tím tak ztratí svůj metaforický charakter. Např. „*list papíru*“^{51, 52}.

1.4.2.4 Metafora argotická

V řeči se jedná o nepřímou komunikaci, kdy mluvčí nechce, aby bylo jeho sdělení pochopeno hned na první pohled, protože není určeno všem přítomným a velice často se některých přítomných i týká. V těchto situacích bývají autoři metafor nejoriginálnější. Uvedeme na příkladu: švestky, jakožto označení pro policii. Dále se argotická metafora objevuje i u určitých povolání, anebo sociálních skupin, jako jsou studenti, lékaři, vojáci, muzikanti atd.

⁴⁷ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 140.

⁴⁸ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 140.

⁴⁹ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 141.

⁵⁰ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 141.

⁵¹ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 141.

⁵² DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 141.

V těchto případech není metafora tvořena proto, aby byla jakousi šifrou, ale naopak, aby zjednodušila komunikaci již zasvěceným. Např. v orchestru se říká hrát na Vaška, tzn. hrát na velký buben. Z jiného úhlu pohledu, z pohledu laiků, je taková metafora opět šifrou.⁵³

1.4.3 Srovnání

Oba autoři se věnují třídění metafory dost podrobně. Ovšem, v popisu metafor ve slovníku od Pougeoise je zřejmé, že nemá tolik prostoru, aby se mohl rozepsat jako Ducháček ve svém díle, přesto se mu daří zachytit ty nejdůležitější rysy pro rozlišování metafory. My se teď pokusíme o srovnání pohledů na metaforu obou autorů tím, že vytvoříme stručnější třídění metafor na základě jejich předešlého definování. Mělo by se jednat o takové třídění, které bude vyhovovat postupu naší práce a následné analýze metafor nalezených ve francouzských sportovních člancích. Pokusíme o co největší stručnost a výstižnost v popisu jevů týkajících se druhů metafor.

1.4.3.1 Metafora přirozená

Proč zrovna název přirozená? Vysvětlíme ihned. Jedná se totiž o typ metafory, která je podle členění od Pougeoise metaforou rétorickou a metaforou, která se objevuje ve strukturální lingvistice. Taková metafora je typická tím, že vzniká na základě naší představivosti. Je to typ zkráceného přirovnání, jakási substituční figura pro to, abychom se nevyjadřovali ve složitých spojeních. Její tvorba je založena na našich pocitech k danému vyjádření a na naší fantazii. Používáme ji přirozeně, protože chceme, aby nám publikum co nejlépe porozumělo, aby pochopilo naši myšlenku. Taková metafora slouží pro co nejpřesnější vyjádření. Proto bychom rádi do tohoto členění zařadili i Ducháčkovu metaforu expresivní a argotickou. Navíc argotická je ještě typická tím, že má v sobě ukrytou určitou „šifru“, jak jsme popisovali v předešlém odstavci. Jedná se totiž o vyjádření, které autor metafory používá buď k tomu, aby bylo určeno jen někomu z publika, anebo aby např. dotyčný nevěděl, že je o něm řeč. Pak také tento typ metafory hojně využívají různá povolání, jakou jsou např. lékaři, anebo sociální skupiny, např. studenti, pro to, aby si běžnou komunikaci mezi sebou zjednodušili. Tzn., že lékaři při výkonu operace např. nepoužívají odborné názvy, které mohou být zdlouhavé, ale už si v rámci svého týmu vytvořili různé „přezdívky“ pro typy nástrojů, aby komunikace při výkonu operace byla co nejefektivnější.

⁵³ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 141.

1.4.3.2 Metafora lexikalizovaná

Lexikalizovaná metafora je metaforou, kterou Pougeoise nazýval francouzským termínem „*métaphore figée*“⁵⁴, my jsme ji přeložili jako metafora ustrnulá. Jedná se totiž o takový typ metafory, který prapůvodně metaforou byl, ale dnes už jej za metaforu vůbec nepovažujeme, nýbrž jej pokládáme za regulérní slovní spojení. Je to spojení, které vzniklo na přenesení významu na základě, opět, naší fantazie, ale spíše na základě věcné podobnosti. Jsou to většinou výrazy, pro které jazyk nemá samostatné slovo a tak jsme si jej museli nahradit novým slovním spojení. Toto slovní spojení se ujalo jako přesné a splňující svou funkci v komunikaci, a tak jej lidé začali běžně používat. Lexikalizovaná metafora⁵⁵ je druhem přirovnání, které tvůrce takového spojení založil na základě podobnosti s tvarem, barvou, chutí, formou, velikostí, polohou, teplotou atd. Ducháček zase tento typ metafory řadí do metafory běžné řeči. Ano, je to metafora, která se používá v běžné řeči, ale málokterý mluvčí ví, že používá slovo nebo slovní spojení, které je původně metaforou. Jde o to, že taková metafora je už dávno vytvořena a proto ji nepokládáme za speciální vyjádření, jelikož nejsme jejím vědomým tvůrcem. Nicméně není pochyb o tom, že slovní spojení vytvořené takovým způsobem nesmírně obohacují jazyk a zároveň je to i důkaz toho, jak je jazyk sám o sobě bohatý - zdali máme potřebu tvořit metafory, anebo existuje dostatek pojmenování k tomu, abychom se mohli vyjadřovat jasně a přesně i bez nich.

1.4.3.3 Metafora básnická

Básnická metafora je typem takové metafory, která je trochu „nad“ předešlými dvěma typy. Pougeoise ji definuje jako metaforu v literatuře a Ducháček zas jako metaforu básnickou. Takovou metaforu tvoří spisovatelé a básníci pro oživení sdělení, ale hlavně s cílem probudit fantazii čtenáře. Většinou totiž nebývá konkrétní, jako jsou běžná či lexikalizovaná metafora. Jde o to, aby se čtenář nechal vést svou představivostí. Autoři si hrají se slovy, která mnohdy potřebují hlubší zamyšlení, abychom je vůbec pochopili nebo se nechali navést k pochopení a dosáhli toho slavného „co tím básník vlastně chtěl říct“. Z tohoto typu metafory se málokdy stane metafora lexikalizovaná. Pokud se to ale stane, působí v jazyce jako klišé, jak tvrdí Ducháček.

⁵⁴ POUGEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 271. ISBN 2-200-01431-7.

⁵⁵ NIKLAS-SALMINEN, Aino. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 153. ISBN 2-20026936-6.

1.5 Metafora a její vztah k ostatním obrazným pojmenováním

Z předešlých definic z podkapitoly 1.1 Původ a význam slova, co je to metafora a jaká slova k ní můžeme řadit, či považovat za její ekvivalenty, bychom teď rádi popsali její vztah k ostatním obrazným pojmenováním. Budeme se podrobněji věnovat metonymii, synekdoše a personifikaci.

1.5.1 Metafora & metonymie

Metonymie je slovo ženského rodu a pochází z řeckých slov „*meta a onoma*“⁵⁶, která daly za vznik slovu „*metônumia*“⁵⁷ a poté toto slovo přešlo do latiny a vzniklo slovo „*metonymia*“⁵⁸, dnes jej známe jako metonymie. V českém překladu *metonymia* znamená „*přejmenování*“⁵⁹. Jedná se o přenesení významu na základě vnější souvislosti. Je jednou z lingvistických figur. Je založená na vztahu příbuznosti mezi základním výrazem a jeho metonymickým ekvivalentem.

Jak je to tedy se vztahem metafory a metonymie? Rozdíl mezi metaforou a metonymií podle Jakobsona je v tom, že „*je třeba dávat pozor na rozlišování dvou rozdílných mechanismů. Těmi jsou podobnost užitých pojmů a příbuznost pojmů*“⁶⁰. U podobnosti jde o to, že jazykovou jednotku v textu můžeme nahradit jakýmkoliv výrazem jí podobným, podle naší fantazie a schopnosti vytvořit obrazné pojmenování. V tomto případě mluvíme o metafoře. Smysl této jednotky je často ovlivněn stavbou jazykového projevu. Kdežto u příbuznosti se jedná o přímý vztah, o blízkost a podřízenost metonymie původnímu pojmu. Tvorba metafory je tedy oproti tvorbě metonymie mnohem svobodnější.⁶¹ Jakobson ještě přisuzuje vztah metafory a metonymie lingvistickému procesu výběru a kombinace⁶². To znamená, že znak podléhá určitému spojení na základně vnitřní podobnosti, anebo podléhá takovému postupu, že spojení nahradíme na základě vnější příbuznosti. Metonymie je tedy tvořena na základě logického postupu, kdežto metafora je většinou založena na autorově představivosti. Proto vzniklá metonymie, která nahrazuje původní pojem, má stejný syntaktický základ, tím máme

⁵⁶ *Grand dictionnaire: Etymologique et Historique du Français*. Paris: Larousse, 2005, s. 614. ISBN 2-03-532310-X.

⁵⁷ *Grand dictionnaire: Etymologique et Historique du Français*. Paris: Larousse, 2005, s. 614. ISBN 2-03-532310-X.

⁵⁸ *Grand dictionnaire: Etymologique et Historique du Français*. Paris: Larousse, 2005, s. 614. ISBN 2-03-532310-X.

⁵⁹ Cs.wikipedia.org. *Cs.wikipedia.org* [online]. 2013 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Metonymie>

⁶⁰ DUCROT, Oswald a Jean-Marie SCHAEFFER. *Nouveau Dictionnaire Encyclopédique des sciences du langage*. Mesnil-Sur-l'Estrée: Editions du Seuil, 1972, s. 230. ISBN 2-02-014437-9.

⁶¹ NIKLAS-SALMINEN, Aino. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 152. ISBN 2-20026936-6.

⁶² DUCROT, Oswald a Jean-Marie SCHAEFFER. *Nouveau Dictionnaire Encyclopédique des sciences du langage*. Mesnil-Sur-l'Estrée: Editions du Seuil, 1972, s. 486. ISBN 2-02-014437-9.

na myslí, že pokud je slovo, které nahrazujeme podstatné jméno, i vzniklá metonymie musí být podstatné jméno. Uvedeme na příkladu: „Pusť tam brouky!“ Touto větou autor žádá, aby jeho kolega pustil CD The Beatles. Nahradil podstatné jméno CD The Beatles za podstatné jméno brouky.

Jakobson ještě zmiňuje další rozsah metonymie a tou je synekdocha, která je popsána v další kapitole.

1.5.2 Metafora & synekdocha

Synekdocha je slovo ženského rodu pocházející z řečtiny ze slov „*syn a dekhomai*“⁶³. Synekdocha patří také mezi rétorické figury. Mnoho autorů jí uvádí jako větev metonymie, protože když se podrobně podíváme, jak se synekdocha tvoří, je zde opravdu malá hranice pro rozlišování, co je ještě metonymie a co je už synekdocha. Synekdocha je tedy „*vyjádření, kterým označíme celek za část, či část za celek, nebo slova v množném čísle za singulár a naopak*“⁶⁴. Proto se mnohdy synekdocha také označuje jako obrazné vyjádření kvantitativní v porovnání s metonymií, která je zase vyjádřením kvalitativním. Podle Dumarsais je to typ metonymie, kterým dáváme slovu či slovnímu spojení charakteristický význam, který ve svém původním významu byl obecný.⁶⁵ Podle Fontaniera můžeme rozlišovat osm typů synekdochy a to: „*za část, za celek, za materiál, za počet, za rod, za druh, za abstrakci a za jednotlivce*“⁶⁶. Ale co synekdochu odlišuje od metafory? Faktem je, že synekdocha je velmi podobná metafoře, co se týče tvoření. Na první pohled se to zdá jako přenesení významu na základě podobnosti. Např. dav lidí můžeme nahradit spojením hlava na hlavě. Je to taky přenesení významu, každopádně je však založeno na logickém postupu a příbuzenském vztahu. Zde u našeho příkladu je to osa: dav lidí – spousta lidí – spousta hlav – hlava na hlavě. Na základě určité formální zaměnitelnosti s metaforou někteří autoři zase synekdochu pojímají jako stručně vyjádřenou metaforu.⁶⁷ My ale zůstaneme u rozdělení, že synekdocha je založena na logickém postupu a metafora spíše na básnickém a také opět, na představivosti a fantazii autora.

⁶³ Fr.wiktionary.org. *Fr.wiktionary.org* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://fr.wiktionary.org/wiki/synecdoque>

⁶⁴ *Le Robert pour tous*. Paris: Dictionnaires LE ROBERT, 1994, s. 1082. ISBN 2-286-01598-8.

⁶⁵ POU GEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, s. 416. ISBN 2-200-01431-7.

⁶⁶ *Www.larousse.fr. Www.larousse.fr* [online]. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/synecdoque/95352>

⁶⁷ DUCROT, Oswald a Jean-Marie SCHAEFFER. *Nouveau Dictionnaire Encyclopédique des sciences du langage*. Mesnil-Sur-l'Estrée: Editions du Seuil, 1972, s. 482 - 483. ISBN 2-02-014437-9.

1.5.3 Metafora & personifikace

Personifikace je slovo ženského rodu, pochází z latinského „*persona*“⁶⁸, což znamená osoba. V českém překladu personifikace znamená zosobnění, tedy přenesení lidských vlastností na osoby zvířata, věci a složky živé i neživé přírody. Je to také typ rétorické figury a svým tvořením je velmi podobná metafoře. Jako to bylo u synekdochy, že je větví metonymie, tak personifikace je větví metafory. Je založena na přirovnání, které si autor asociuje s lidským chováním. Někteří autoři říkají, že by nebylo personifikace bez metafory. Tvoříme-li metaforu, vždy se jedná o abstraktní pojmy, ale tam, kde jde tyto pojmy zkonkretizovat, udělat je jasnějšími, objeví se právě personifikace, která daný jev srovná s lidskými vlastnostmi a chováním. Můžeme tedy říci, že personifikace dává do popředí jevy, které jsou pro lidské chápání obecně obrazné a srovnatelné.⁶⁹ To znamená, že každý si přirovnání pomocí personifikace může snadno představit, oproti takovému, které dokáže např. básnická metafora. Musíme si však dávat dobrý pozor, abychom si nepletli personifikaci s alegorií. Alegorie, český ekvivalent je podobenství či jinotaj, je další možností, jak skrýt zjevný smysl do nějaké „šifry“. Alegorie tvoří spíše ale větší celky, většinou se jedná o celé dílo, které je kompletně bráno jako alegorie. V díle se objevují např. zvířata, která na sebe berou lidské vlastnosti, a my díky takové alegorii můžeme odhalit skrytý význam a smysl sdělení.

1.6 Užívání metafory

Jsme lidé a naším dorozumívacím prostředkem je jazyk. K tomu, aby naše komunikace byla na takové úrovni, aby každý porozuměl tomu, co říkáme, využíváme zejména různých významů slov. A jak ty různé významy slov užíváme a dáváme dohromady s jinými slovy, kdy opět využíváme jejich dalších významů, vytváříme tak spojení leckdy na první pohled nesmyslná, přesto v závěru smysl dávající. Tak vznikají metafory. Základem úspěchu, abychom mohli metaforu vůbec vykládat a operovat s ní, je její samotné pochopení, čili uvedení slova či slovního spojení do kontextu. Její tvorbu jsme již popsali v podkapitole 1.2. Tvorba metafory a její význam. Ale proč vlastně máme potřebu užívat metaforu?

Metaforu prvotně tvoříme na základě našich smyslových zkušeností. Tedy na základě toho, co slyšíme, vidíme, cítíme pohmatem a čichovými buňkami, ale i toho, co ochutnáme. Pro vyjádření určitých zážitků pak saháme po slovních spojeních obsahujících přívlastky utvořené

⁶⁸ *Le Robert pour tous*. Paris: Dictionnaires LE ROBERT, 1994, s. 836. ISBN 2-286-01598-8.

⁶⁹ LAKOFF, George a Mark JOHNSON. *Les métaphores dans la vie quotidienne*. Chicago: Les éditions de Minuit, 1985, s. 43. ISBN 2-7073-1059-X.

na základě našeho smyslového vnímání. Vznikají tak metafory typu: hluché místo, slepá ulice, drsný přízvuk, kyselý úsměv.

Dalším faktorem, který ovlivňuje naši mysl pro tvoření metafory, jsou signály z okolí v podobě forem, barev, rozměrů, množství atd., které působí na naše vnímání a ukládají se do paměti. Proto např. říkáme oční čočce čočka, protože nám její tvar připomíná tvar zrnka luštěniny, kterou je čočka. A pokud dáme dohromady působení těchto signálů z okolí se smyslovým vnímáním okolí zmíněným v předešlém odstavci, vytvoříme tak metafory založené na synestezii⁷⁰, čili spojení obsahující působení více smyslů⁷¹. Vzniknou tak metafory jako např. těžká vůně, vysoký hlas atd. Zajímavý poznatek zmiňuje ve svém díle Ducháček, který si všiml, že často například s teplotou srovnáváme zvuky a barvy, pak s chutí zvuky, pachy a barvy, anebo se sluchem to, co vidíme⁷².

Rádi bychom ještě zmínili, že je třeba dávat pozor na překlad metafor z cizích jazyků. Protože ne každý jazyk klade do metaforických přirovnání stejné hodnoty jako čeština. Je tedy nezbytné, znát dobře významy slov a hlavně jejich smysl. Jak říká Jacqueline Picoche ve svém díle *Précis de lexicologie française*: „že překlad je vlastně zkouškou nebo takovým cvičením pro nás, kdy zjistíme, jak dobře daný cizí jazyk známe a jak jej umíme užívat“⁷³ a my bychom rádi přidali i to, že to není jen otázka znalosti cizího jazyka, ale i toho mateřského, do kterého většinou překlad děláme. Např. z praxe víme, že v češtině řadíme zelenou barvu k závisti, čili tvoříme spojení zezelenat závistí. V angličtině také „zelenají závistí“, ale například ve francouzštině k závisti neřadí žádnou barvu a tak pokud bychom použili toto spojení ve francouzštině, nejspíš by nevěděli, co tím chceme říci. Niklas-Salminen upozorňuje na několik dalších problémů, kdy je např. třeba při překladu rozlišovat lexikální vztahy slov a kontextuální vztahy slov⁷⁴. To znamená, že slova se nám zdají jako synonymní, čili v kontextu vzájemně nahraditelná, ale na druhé straně, lexikálně naprosto odlišná. Uvedeme na příkladu: silná chuť, kořeněná chuť X silná žena, kořeněná žena.

Dalším možným způsobem, jak tvořit a vlastně užívat metaforu v řeči, je tvoření tzv. „intelektuální metafory“⁷⁵. Využíváme analogie pro srovnání lidských vlastností s vlastnostmi zvířecími. Např. liška – vychytralý jako liška – lišák. Avšak vznikají i méně lichotivé metafory, které pak můžeme brát až za sprostá slova. Např. kráva, vůl, slepice atd. A

⁷⁰ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 142.

⁷¹ [Http://slovník-cizich-slov.abz.cz/](http://slovník-cizich-slov.abz.cz/). [Http://slovník-cizich-slov.abz.cz/](http://slovník-cizich-slov.abz.cz/) [online]. 2005 [cit. 2014-04-10]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/synestezie-synestesie>

⁷² DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 144

⁷³ PICOCHÉ, Jacqueline. *Précis de lexicologie français*. Poitiers: Nathan, 1992. s. 44. ISBN 209 190 547X.

⁷⁴ NIKLAS-SALMINEN, Aino. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 153. ISBN 2-20026936-6.

⁷⁵ DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967, s. 145.

nejde jen o srovnání s charakteristickými rysy zástupců ze zvířecí říše, ale také s vlastnostmi mytologických, historických, literárních nebo slavných osobností. Např. Xantypa, lakomec, Napoleon, Elvis atd.

Užívání metafory v běžné řeči nemá skoro mezí. Jen když se podíváme na to, jak byla odvozena slova, jako je zvedák, věšák, držák, sušák, byla odvozena od jejich funkce, kterou mají, čili přenesením významu na základě podobnosti a souvislosti.

A v neposlední řadě bychom rádi zmínili, jak člověk promítá do promluv polidšťování v rámci vlastností a skutků, ale také srovnává své tělo s okolím, tak jak ho vnímá a podle pozic a funkcí, které mají různé části těla s věcmi okolo člověka. Vznikly tak metafory jako např. horní a dolní patro (ústa), či pravá a levá komora (srdce).

Můžeme tedy tvrdit, že metafora je bezpochyby zásadním tvůrcem nového lexika a nejde jen o jazykovou ozdobu v psaném nebo mluveném projevu, jak se často domníváme. Jediným problémem je, že význam slov se časem může omezit, posunout nebo rozšířit, anebo zesílit či oslabit.⁷⁶ Z abstraktního pojmu se také může stát pojem konkrétní⁷⁷. Nebo některá slova se v daném jazyce používají míň nebo víc.

2. Publicistický styl

Jelikož tématem této bakalářské práce je Metafora ve francouzské sportovní terminologii, je tedy jasné, že v praktické části budeme pracovat výhradně s novinovými články. Rádi bychom tedy definovali rysy a funkci publicistického stylu a jeho vliv na čtenáře. Přesněji publicistického stylu psaného, protože existuje ještě publicistický styl mluvený, který je také velmi zajímavý, avšak má několik prvků, které se od psaného odlišují. Tomu se ale v naší práci věnovat nebudeme.

2.1 Charakteristika psaného publicistického stylu

Publicistický styl, potažmo texty v publicistickém duchu se objevují už od 19. Století. Obecnými charakteristickými rysy publicistického stylu jsou aktuálnost, věcnost, výstižnost, avšak i přesvědčivost a obsahová správnost. Plní i další funkce jako je funkce ovlivňovací, informativní či komunikační. A s vyjmenováním dalších rysů bychom mohli pokračovat do nekonečna, protože publicistický styl je mezi funkčními styly žánrově velmi bohatý. Obecně publicistika má za úkol informovat o aktuálním dění na poli mezilidských vztahů, jak ve společenském, politickém, tak i sportovním životě.

⁷⁶ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 160. ISBN 2-20026936-6.

⁷⁷ NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. s. 160. ISBN 2-20026936-6.

Snad možná nejdůležitějším charakterem projevů tohoto stylu je co nejrychleji a nejjasněji informovat čtenáře o tom, co se právě událo. Tím pádem tento psaný projev musí upoutat oko čtenáře na první pohled. Při čtení by měl být dynamický a hlavně by měl odpovídat době, ve které se ocitáme. Přestože dříve byly projevy publicistického stylu psány výslovně spisovným a uhlazeným jazykem, v dnešní době čtenář žádá aktuálnost a co největší ztotožnění s povahou sdělení. Publicistický styl se stále vyvíjí, přizpůsobuje se době a hlavně čtenáři, kterému je určen. Jazyk, kterým jsou publicistické texty psány, je v podstatě jazykem praktickým, který se ale poněkud odlišuje od normální komunikace a svým stylem je řekneme na první pohled rozpoznatelný, osobitý. To, co ho tvoří odlišným od jiných funkčních stylů, je jeho jazyková stránka a také rychlost, jakou takto psané texty vznikají. Jsou-li to články denního tisku, novináři musí veškeré informace zpracovat v přesně stanoveném termínu. Proto mnohdy volí taková slova a slovní spojení, která jim zrychlí a zpřesní vyjádření. Stále ale musí myslet na korektnost jejich užití jak obsahovou, tak formální. Vznikají tak novinářské perličky a nové výrazy, které mnohdy společnost přijme, zalíbí se jí a začne je užívat. Obyčejně neobyčejný publicistický obrat se vžije do podvědomí a stane se každodenní součástí mezilidské komunikace v daném jazyce. A pokud je to slovo přejaté, cizího původu, může se dostat i do vyšší úrovně a tou je komunikace v cizím jazyce.

2.2 Výrazy typické pro psaný publicistický styl

Jak jsme již zmínili rychlost, jakou musí novinové články vznikat, zmíníme i zákulisí jejich vzniku a tou je specifická „*modelovost*“⁷⁸ takových článků. Je to modelovost ve smyslu vyjádření, které určitý publicista užívá, pokud se v jeho textech objevují opakující se situace. Například ve sportovní terminologii je taková modelovost častá, protože každý sport má svá určitá pravidla hry, tím tedy novináři tato pravidla slouží jako osnova pro napsání článku. Tento proces nazýváme „*automatizací*“⁷⁹. Automatizace značně usnadňuje práci při psaní, avšak činí novinovou zprávu stereotypní a nudnou, jelikož autor používá podobné obraty, pokud popisuje stále stejná sportovní utkání, je to pro něj už mechanické. Je proto třeba, aby novinář dané sdělení oživil a odprostil se od určité modelovosti, ke které neustálým psáním novinových článků může sklouznout. V tomto případě mluvíme o „*aktualizaci*“⁸⁰, která je typická užitím nových a netradičních spojení, které text oživují a dodávají mu na originalitě. Rozdíl mezi tím, co je automatizace a aktualizace, definoval již v roce 1932 ve sborníku

⁷⁸ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 180. ISBN 80-85866-21-8.

⁷⁹ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 181. ISBN 80-85866-21-8.

⁸⁰ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 181. ISBN 80-85866-21-8.

Pražského lingvistického kroužku Bohuslav Havránek a to tak, že: „*Automatisací rozumíme tedy takové užívání jazykových prostředků, a to buď izolovaných, anebo vzájemně spojovaných, jaké je obvyklé pro určitý úkol vyjádření, totiž takové, že výraz sám nebudí pozornost, vyjádření po stránce formy jazykové se děje a je přijímáno jako konvenční.*“⁸¹ A pojem aktualizace zase definoval takto: „*Aktualisací naopak rozumíme užití jazykových prostředků takovým způsobem, že samo budí pozornost a je přijímáno jako neobvyklé, jako zbavené automatisace, disautomatisované*“⁸². Nedefinoval však tyto pojmy v rámci publicistického stylu, nýbrž jen obecně v rámci jejich funkce v textu. Mezi takové pojmy, které může řadit pod nadřazené slovo aktualizace, patří obrazná vyjádření, výrazy odrážející dobu nebo frazémy.

Zaměříme-li se na obrazná vyjádření, jde většinou o výrazy, jejichž významy přenášejí myšlenku na základě podobnosti se situací, kterou popisujeme. Jedná se tedy o celou škálu takových vyjádření, jako je například personifikace, synekdocha, metonymie nebo metafora. Taková vyjádření nazýváme obrazná vyjádření. Ta dodávají textu na jeho nevšednosti, dodávají mu dynamičnost a živost a díky přeneseným významům těchto vyjádření můžeme i snadno odhalit autorův vztah ke sdělení. Čtenáře tato neobvyklá slovní spojení vtahují do děje a poutají jeho pozornost. Obrazná vyjádření mohou být tak silná a vystižná svým významem, že mohou přejít z prvotního nevšedního užití do užívání běžného, jelikož metafora užitá v publicistickém stylu nebývá tak složitá k dešifrování v porovnání s metaforou uměleckou. To bychom pak nazvali procesem proměny aktualizace v automatizaci. A od automatizace je jen krok k lexikalizaci. To znamená, že daný výraz pronikne do obecné mluvy národa a tak může být považován za lexikálně správný výraz tím, že je možné ho zapsat do slovníku např. spisovné češtiny. To potvrdí jeho úlohu v jazyce. Zápis slova do regulérního lexika jazyka však předchází dlouhý proces, kterému bychom se zde věnovat nechtěli. Naším tvrzením chceme jen naznačit možnou budoucnost výrazů vzniklých automatizací v jazyce.

Nad druhé straně módní výrazy, nebo-li výrazy odrážející dobu, jsou jen výrazy, které jsou aktuální a hodně používané v určité periodě. V publicistice jde o výrazy, které se pojí s nějakým politickým tématem, které momentálně hýbe společností, či se sportovní událostí, jakou je například olympiáda. Např. v letošním roce jsme při konání zimních olympijských her v ruském Soči zaznamenali nové slovo, které si čeští novináři a komentátoři oblíbili, a tím bylo slovo „*přemotivovaný*“. Tento výraz měl popisovat výkon sportovce. Jde o situaci, kdy sportovec byl tak připraven a přesvědčen o tom, že jeho výkon by mohl dosáhnout na

⁸¹ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 181. ISBN 80-85866-21-8.

⁸² ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 181. ISBN 80-85866-21-8.

olympijský kov. Zároveň tento sportovec musel čelit tak vysokému psychickému tlaku, který na něj byl vyvíjen jak z trenérského zázemí, tak z médií, že nakonec ta motivace ve vidině získání olympijské kovu a prestiže byla tak silná, že sportovec tento souhrn tlaků neustál, svůj výkon pokazil a na umístění v nejlepší trojce nedosáhl. Novináři a komentátoři pak v závislosti na neúspěšném výsledku sportovce jeho výkon omlouvali tím, že byl „přemotivovaný“. To, abychom uvedli příklad současného moderního výrazu v české sportovní terminologii. O takto vzniklých slovech pak hovoříme jako o „*publicismech*“⁸³. Publicismy jsou „*taková ustálená spojení, která vznikají v publicistické komunikaci nebo ve sféře politického nebo společenského života a která jsou publicistikou maximálně využívána*“⁸⁴.

A dále pro oživení publicistického textu používáme frazému a idiomů. Jsou to jak výrazy lidové, tak literární. Dokonce můžeme mluvit o sportovních frazémeh, které se vžily do běžného užívání, jako jsou např. „*ladit formu, proměnit šanci či domácí půda*“⁸⁵. Jsou natolik užívanými a výstižnými, že je publicisté užívají i pro popis politických situací.

Mezi další projevy aktualizace patří používání obecných výrazů, to buď v případě, že publicista nezná konkrétní souvislosti či chce zachovat diskretnost. Mezi příklady uvedeme slova jako „*živel, veřejnost, odpovědní činitelé*“⁸⁶. Pak také velmi často využívají specifických shodných přívlastků, jako např. olympijské zlato. Použití takového vyjádření je stručné a výstižné, i když mnohdy je k němu za potřebí kontext, protože kvůli zkrácenému vyjádření bývá vynecháno klíčové slovo.

Pro oživení publicistického textu můžeme použít i citace či parafráze, což je velmi typické pro styl těchto textů. Běžné je i užívání dalších jazykových prostředků jazyka, jako je například „*syntaktická konstrukce či vytýkací opis*“⁸⁷. Typy těchto prostředků jsou velmi oblíbené ve sportovní publicistice. Příkladem syntaktické konstrukce je: „*mužstvo útočilo Dvořákem*“⁸⁸ a vytýkacím opisem máme na mysli např. „*byl to výborný hokej, který předvedli domácí*“⁸⁹. Pro udržení pozornosti čtenáře si dále můžeme hrát s typy vět, pokládat řečnické otázky či vkládat zvolací věty a další druhy vět, které pomohou přirozenému toku textu. I užívání uvozovek je považováno za oživení. Ty právě poukazují na to, co není považováno za běžné užívání, nebo naznačují, že ve vyjádření je skrytý jiný smysl, než se na první pohled zdá. Např. metaforické

⁸³ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 185. ISBN 80-85866-21-8.

⁸⁴ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 185. ISBN 80-85866-21-8.

⁸⁵ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 185. ISBN 80-85866-21-8.

⁸⁶ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 187. ISBN 80-85866-21-8.

⁸⁷ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 189. ISBN 80-85866-21-8.

⁸⁸ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 189. ISBN 80-85866-21-8.

⁸⁹ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997, s. 189. ISBN 80-85866-21-8.

vyjadřování je dáváno často do uvozovek, aby čtenáře okamžite upozornilo na jiný smysl sdělení, jelikož tato spojení bývají většinou velmi zvláštní. To všechno je dokladem toho, jak je jazyk bohatý a jak různě s ním můžeme nakládat při tvorbě zdánlivě běžného textu jakým je text publicistický.

2. Praktická část – Metafora ve francouzské sportovní terminologii

2.1 Zdroj

V praktické části jsme se zaměřili na hledání metafor přímo v novinových článcích. Jako zdroj sportovních článků jsme si vybrali francouzský sportovní deník L'Équipe, který ve Francii vychází již od roku 1946, přesněji, první číslo vyšlo 28. února 1946⁹⁰. L'Équipe publikoval nejprve jen třikrát týdně, ale od roku 1948 vychází denně a má dokonce i své nedělní vydání. Proto žádný ze sportovních fanoušků není ani v jednom dni v týdnu ochuzen o novinky ze světa sportu. Díky tomu patří mezi nejprodávanější deníky ve Francii, hned vedle Le Figaro a Le Monde. Sportem, který budeme analyzovat, je tenis, jelikož patří mezi oblíbené sporty jak ve Francii, tak v České republice. Také obě země mají několik úspěšných reprezentantů. A navíc, o tenisu je známo, že se hraje téměř nepřetržitě po celý rok, proto i novinových článků a tím i metafor by měl být dostatek.

2.2 Postup práce

Nejprve jsme si v každém čísle sportovního deníku vyhledali tenisové články. Poté jsme je pečlivě přečetli. Během čtení jsme dávali pozor na každou vazbu a spojení, které se nám zdálo, že by mohlo být metaforou. Následně jsme si každé takové spojení přeložili. Bylo třeba dobře rozlišovat mezi původním významem a přeneseným významem, která slova mají. Nalezené metafory jsme si vypisovali, a abychom v nich od začátku měli pořádek, začali jsme je rozdělovat do skupin podle jejich smyslu. Vzniklo tedy sedm skupin: velmi početné jako jsou metafora boje, vítězství, prohry, účasti, uvědomění a méně početná poslední skupina – metafora počasí a času. Nalezené metafory jsme uváděli v kontextu a překládali doslovně, protože to je podle nás to kouzlo, které v sobě skrývají nalezená francouzská metaforická spojení, to, že francouzština jakožto románský jazyk, a čeština, jakožto slovanský jazyk, využívají jiných slovních spojení pro vyjádření určité skutečnosti a tím tak můžeme odkrýt bohatost obou jazyků, ale také jiné vnímání slov ve vztahu k takovým skutečnostem. Samozřejmě jsme je nenechali přeložené jen tak, ale pod každým překladem jsme ještě řádně vysvětlili smysl daného spojení, jelikož, jak jsme již zmínili, pro správné odhalení většiny metafor je dobré, je uvádět v kontextu. Rozřazení do skupin podle typu ale není jediným rozdělením, které jsme vytvořili. V teoretické části jsme si už před tím vytvořili třídění metafor podle jejich vzniku. Třídění vzešlo ze srovnání třídění metafor dvou autorů. Rozdělili jsme metafory jednoduše do tří skupin. Avšak v průběhu analyzování metafor jsme zjistili, že

⁹⁰ Linternaute.com: N°1 des sites d'actualités en France. *Www.linternaute.com* [online]. 2013 [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: http://www.linternaute.com/histoire/motcle/3140/a/1/1/l_equipe.shtml

toto třídění je až moc stručné a tak a jsme se přiklonili k třídění metafor, které uvádí Ducháček ve svém díle, protože nám připadá dostatečně široké a vhodné k naší analýze. Metafory dělí na tyto druhy: expresivní, kterou ještě rozděluje na metafory vytvořené podle fantazie, anebo na základě pocitů, dále pak metafora básnická, v běžné řeči a argotická. Budeme tedy třídit metafory ještě podle tohoto kritéria.

2.3 Metafora boje

Typ metafor – metafora boje – jsme takto pojmenovali na základě povahy článků a obsahu jejich sdělení, ve kterých byly nalezené metafory obsaženy.

Pojem boje a metafor s ním spojených se týká tenisových zápasů a boje o vítězství.

2.3.1 Metafora boje – expresivní (analogie)

1. „*Ce matin, en finale, Rafael Nadal peut égaliser le palmarès de Pete Sampras. Mais Stanislas Wawrinka peut aussi marquer l'histoire*“⁹¹

Překlad: **Zapsat se do historie**

Původní význam: marquer = označit, zanechat stopu, poznamenat, zdůrazňovat⁹²

Přenesený význam: marquer = zapsat se

Vysvětlení: Stanislas Wawrinka má šanci v tom zápase uspět takovým způsobem, že jeho vítězství by bylo nezapomenutelné a zapsalo by se do tenisové historie.

2. „*Parachuté vendredi à Melbourne Park, Pete Sampras remettra peut-être ce midi son quatorzième titre du Grand Chelem à Rafael Nadal*“⁹³

Překlad: **Shozen padákem**

Původní význam: parachuté = shozený, vysazený padákem⁹⁴

Přenesený význam: parachuté = rychle někoho nominovat

Vysvětlení: Pete Sampras byl pozván do Melbourne Parku, aby v případě vítězství Rafaela Nadala mu předal jeho čtrnáctý grandslamový titul.

⁹¹ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

⁹² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

⁹³ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

⁹⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

3. „*Quand il empocha son quatorzième trophée, Federer avait vingt-sept ans et 303 jours.*“⁹⁵

Překlad: **Shrábne do kapsy**

Původní význam: empocher = dát do kapsy, schovat do kapsy⁹⁶

Přenesený význam: empocher = získat

Vysvětlení: Když získal svou čtrnáctou trofej, Federerovi bylo dvacetsedm let a 303 dnů.

4. „*Le LPR de chez Lagardère va-t-il renouer avec son lustre?*“⁹⁷

Překlad: **Obnovit svůj lesk**

Původní význam: renouer = navázat, znovu navázat⁹⁸, un lustre = lesk⁹⁹

Přenesený význam: renouer = obnovit, un lustre (fig.) = lesk¹⁰⁰, sláva

Vysvětlení: Pokusí se znovu zabojoval a tím obnovit svou slávu.

5. „*Voici quelques-unes des questions qui se poseront ce week-end à Marcq-en-Baroeul lors de ces Interclubs toujours aussi bouillants dans le microcosme qu’effacés pour le grand public.*“¹⁰¹

Překlad: **Otázky vařící se v mikrokosmu**

Původní význam: une question = otázka, bouillant = vařící se, un microcosme = mikrokosmos

Přenesený význam: une question = problém¹⁰², téma, bouillant = aktuální, un microcosme (fig.) = svět v malém¹⁰³

Vysvětlení: Stále aktuální otázky k řešení stávající situace týkající se Interclubů v Marcq-en-Baroeul.

⁹⁵ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

⁹⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

⁹⁷ Fin de disette pour le TCP. *L'Équipe*. 2013, 14.12.2013.

⁹⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

⁹⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁰⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁰¹ Fin de disette pour le TCP. *L'Équipe*. 2013, 14.12.2013.

¹⁰² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁰³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

6. „(...) à Madrid il y a trois ans et demi **en déboulonnant** Venus Williams, qui avait débarqué à Roland-Garros 2010 (...)“¹⁰⁴

Překlad: **Vyšroubovala**

Původní význam: déboulonner = rozšroubovat¹⁰⁵

Přenesený význam: déboulonner (fig.) = pokazit komu reputaci¹⁰⁶

Vysvětlení: Porazila Venus Williams na Roland-Garross v roce 2010 a tím jí vyřadila z boje o titul.

7. „(...) en très crédible outsider, qui avait grimpé jusqu'au 15e rang mondial l'été vivant.“¹⁰⁷

Překlad: **Vyšplhala se do 15. světového kola**

Původní význam: grimper = lézt, vystupovat, šplhat¹⁰⁸

Přenesený význam: grimper = jít si za něčím a přitom vynakládat velké úsilí

Vysvětlení: Původně jako velký outsider soutěže, se nečekaně dostala do 15. kola světové úrovně.

8. „(...) elle court après son niveau passé.“¹⁰⁹

Překlad: **Běží za svou předešlou úrovní**

Původní význam: courir = běžet

Přenesený význam: courir = hnát se za něčím¹¹⁰, usilovat o něco

Vysvětlení: Dohání svou úroveň, kterou měla ještě před zraněním.

9. „(...) le Breton de trente-six ans aura su se remettre d'une panne d'électricité d'une heure et d'une double faute sur la première balle de rencontre“¹¹¹

Překlad: **Nahodit se z hodinového výpadku elektřiny**

Původní význam: se remettre = vrátit se, une panne d'électricité = výpadek proudu

¹⁰⁴ DORGAN, Sophie. "Je veux qu'on me rende la vie compliquée". *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014.

¹⁰⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁰⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁰⁷ DORGAN, Sophie. "Je veux qu'on me rende la vie compliquée". *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014

¹⁰⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁰⁹ DORGAN, Sophie. "Je veux qu'on me rende la vie compliquée". *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014

¹¹⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹¹¹ RAMELLA, Franck. Le TCP, enfin. *L'Equipe*. 2013, 16.12.2013.

Přenesený význam: une panne d'électricité = výpadek tenisové formy

Vysvětlení: Vrátit se zpátky do své tenisové formy a hrát dobře.

10. „(...) *qui aura quand même réussi à se hisser légitimement jusqu'au 146e rang mondial (février 2012)?*“¹¹²

Překlad: **Vyhoupne se**

Původní význam: se hisser = vztyčit, vytáhnout¹¹³

Přenesený význam: se hisser (fig.) = vyhoupnout se, vyšvihnout se¹¹⁴

Vysvětlení: Dostane se až na 146. světovou příčku.

11. „*Tu t'entraînes comme un chien sans savoir si ça va payer.*“¹¹⁵

Překlad: **Vyplatí se to**

Původní význam: payer = platit

Přenesený význam: payer (fig.) = vyplatit se, odměnit¹¹⁶

Vysvětlení: Jestli náročné trénování bude k něčemu, tzn., jestli hráče dovede k vítězství.

12. „*Le circuit, c'est la guerre.*“¹¹⁷

Překlad: **To je válka**

Původní význam: une guerre = válka

Přenesený význam: une guerre (fig.) = tvrdý boj¹¹⁸

Vysvětlení: Tenisový turnaj je velmi tvrdý boj.

13. „(...) *le Tennis Club de Paris, qui court derrière le titre depuis vingt-sept ans (...)*“¹¹⁹

Překlad: **Běží za titulem**

Původní význam: courir = běžet

¹¹² RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹¹³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹¹⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹¹⁵ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹¹⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹¹⁷ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹¹⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹¹⁹ RAMELLA, Franck. Sarcelles stoppé. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

Přenesený význam: courir = hnát se, snažit se¹²⁰

Vysvětlení: Snaží se o vítězství.

14. „*Dès qu'il rentre sur le terrain, il revit. (...) Tout s'enclenche, il n'a plus mal.*“¹²¹

Překlad: **Všechno se zapíná (jako u stroje)**

Původní význam: s'enclencher = spustit, zapnout stroj¹²²

Přenesený význam: s'enclenche = ožít, „zapnout se“

Vysvětlení: Jakmile se dostaví na tenisový kurt, přestává ho všechno bolet a zapíná se do „módu“ hráče.

15. „*(...)lorsqu'il fut bousculé par Nishikori et Dimitrov (...)*“¹²³

Překlad: **Byl popoháněn**

Původní význam: bousculer = strkat, postrkovat¹²⁴

Přenesený význam: bousculer = tlačit (v boji)

Vysvětlení: Tvrdě bojoval proti hráčům jako je Nishikori a Dimitrov.

16. „*(...) restera sept heures (huit, neuf?) sur le court s'il le faut, même avec un trou dans la main.*“¹²⁵

Překlad: **Díra v ruce**

Původní význam: un trou = díra, une main = ruka

Přenesený význam: un trou = zranění

Vysvětlení: Zranění na ruce.

17. „*En s'en tenant à leurs trois derniers face-à-face on note quo (...)*“¹²⁶

Překlad: **Poslední tři tváří v tvář**

Původní význam: face-à-face = tváří v tvář

Přenesený význam: face-à-face = proti sobě

¹²⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹²¹ DORGAN, Sophie. Ceux qui pensent que c'est un clown ne comprennent rien. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

¹²² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹²³ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

¹²⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹²⁵ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

¹²⁶ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

Vysvětlení: Jejich poslední tři zápasy proti sobě.

18. „*En bénéficiant d'un forfait pendant le tournoi (Pospisil au troisième tour), puis en disposant d'une journée de repos de plus que Espagnol avant la finale (...)*“¹²⁷

Překlad: **Těží z předplatného**

Původní význam: un forfait = předplatné, paušální koupě¹²⁸

Přenesený význam: un forfait = tak dobrý rozpis zápasů, že vypadá, jakoby si ho předplatil

Vysvětlení: Má štěstí na rozpis zápasů.

19. „*Il ne faut pas le laisser respirer en mettant du rythme du fond (...)*“¹²⁹

Překlad: **Není třeba ho nechat dýchat**

Původní význam: laisser respirer = nechat dýchat

Přenesený význam: laisser respirer (fig.)¹³⁰ = dávat mu šance

Vysvětlení: Není třeba v zápase povolovat, aby měl soupeř chvíli na vzpomínání.

2.3.2 Metafora boje – expresivní (pocity)

1. „*Et pourtant, tout en s'entretenant Federer et Nadal se sont magnifiés l'un l'autre.*“¹³¹

Překlad: **Vzájemně se bít, zabíjet**

Původní význam: s'entre-tuer = zabíjet se navzájem¹³²

Přenesený význam: s'entre-tuer = tvrdě proti sobě bojovat ve sportu

Vysvětlení: Federer a Nadal hráli proti sobě tvrdý zápas.

2. „*Et pourtant, tout en s'entretenant Federer et Nadal se sont magnifiés l'un l'autre.*“¹³³

¹²⁷ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

¹²⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹²⁹ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

¹³⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0235-9.

¹³¹ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

¹³² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

Překlad: **Povznášet se**

Původní význam: magnifier = velebit, oslavovat¹³⁴

Přenesený význam: magnifier = povznášet

Vysvětlení: Při zápase se předváděli jeden před druhým.

3. „(...) *en gagnant un titre par équipes après tant de galères individuelles.*“¹³⁵

Překlad: **Vlastní galeje**

Původní význam: une galère = otrocká práce¹³⁶

Přenesený význam: une galère = náročná práce

Vysvětlení: Individuální náročné trénování.

2.3.3 Metafora boje – básnická

1. „*Il a rendez-vous avec son destin.*“¹³⁷

Překlad: **Má schůzku se svým osudem**

Původní význam: avoir rendez-vous = mít schůzku, un destin = osud

Přenesený význam: avoir rendez-vous = utkat se, hrát zápas, un destin = soupeř

Vysvětlení: Utká se proti svému životnímu soupeři.

2.3.4 Metafora boje – argotická

1. „*Cette année Nadal a de nouveau alimente un drôle de feuilleton* „medicalement autre“.“¹³⁸

Překlad: **Darebák z fejetonu (na pokračování)**

Původní význam: drôle = legrační, směšný

Přenesený význam: un drôle = prohnaný chlapík, dareba¹³⁹

Vysvětlení: Rafaela Nadala minulou sezónu trápili zdravotní potíže a teď při začátku nové sezóny se jeho zdravotní potíže opakují.

¹³³ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014

¹³⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹³⁵ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Équipe*. 2013, 15.12.2013.

¹³⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹³⁷ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

¹³⁸ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

¹³⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

2. „*Et Lille se reposera sur sa filière „Benelux“ avec Goffin et Sijssling*“¹⁴⁰

Překlad: **Spoléhá na svou služební základnu z Beneluxu**

Původní význam: reposer = znovu položit, dát zpět¹⁴¹, une filière = průvlak, závitnice, vaznice, žíla, snovací bradavka^{142 143}

Přenesený význam: reposer = spoléhat se¹⁴⁴, une filière = služební postup (v hodnotách)¹⁴⁵

Vysvětlení: Spoléhá na své dobré hráče z Beneluxu.

2.3.5 Metafora boje – v běžné řeči

1. „*Ce retour dans le grand bain a été compliqué.*“¹⁴⁶

Překlad: **Návrat do velké koupele**

Původní význam: un retour = návrat, un grand bain = velká koupel

Přenesený význam: le retour dans le grand bain¹⁴⁷ = návrat do rytmu

Vysvětlení: Návrat ke hře tenisu profesionálně a tím tedy návrat do tréninkového rytmu byl pro ni náročný.

2. „*Je me souviens pas avoir été aussi tendue dans ma carrière. Je marchais sur des oeufs.*“¹⁴⁸

Překlad: **Chodila jsem po vajíčkách**

Původní význam: marcher = chodit, des oeufs = vajíčka

Přenesený význam: marcher sur les oeufs¹⁴⁹ = dávat pozor

¹⁴⁰ Fin de disette pour le TCP. *L'Equipe*. 2013, 14.12.2013.

¹⁴¹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁴² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁴³ Pozn. autora: Slovo filière je ukázkou toho, jak přenesení významu slova na základě vnitřní a vnější podobnosti může sloužit hned několika oborům.

¹⁴⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁴⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁴⁶ DORGAN, Sophie. "Je veux qu'on me rende la vie compliquée". *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014

¹⁴⁷ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Dle diplomové práce Kateřiny Pavlíkové z Masarykovy univerzity se jedná o tzv. uzuální metaforu, která je častá ve slovních spojeních a frazémeh. Zdroj: is.muni.cz. PAVLÍKOVÁ, Kateřina. *Frazémy a idiomy v české a bulharské publicistice* [online]. 2007. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2007 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: is.muni.cz/.../frazemy_a_idiomy_v_publicistickyh_textech-diplomka.d...

¹⁴⁸ DORGAN, Sophie. "Je veux qu'on me rende la vie compliquée". *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014

Vysvětlení: Byla opatrná jako nikdy před tím ve své tenisové kariéře.

3. „(...) *s'est facilement frayé le chemin face au Lagardère Paris Racing.*“¹⁵⁰

Překlad: **Vyšlapal si cestu**

Původní význam: frayer = razit si cestu¹⁵¹

Přenesený význam: frayer le chemin¹⁵² = dostat se k někomu/něčemu

Vysvětlení: Navázal kontakt.

4. „(...) *avec juste l'esquisse d'une petite colère auprès de l'arbitre pour se remettre dans le bain.*“¹⁵³

Překlad: **Vrátit se zpět do koupele**

Původní význam: se remettre = vrátit se, un bain = koupel

Přenesený význam: se remettre dans le bain¹⁵⁴ = vrátit se zpět do rytmu

Vysvětlení: Vrátit se zpět do rytmu hry.

5. „*Celle qui lui ouvrait les portes d'un tableau soudainement délivré de son rival absolu.*“¹⁵⁵

Překlad: **To, co mu otevřelo dveře**

Původní význam: ouvrir = otevřít, une porte = dveře

Přenesený význam: ouvrir les portes¹⁵⁶ = dát šanci

Vysvětlení: To, co mu dalo šanci.

6. „*A cinquante-sept ans, Mansour Bahrami ménage sa monture.*“¹⁵⁷

Překlad: **Zařizuje si své jezdecké zvíře**

¹⁴⁹ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

<http://dictionnaire.reverso.net/>. [Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-definition/marcher%20sur%20des%20oeufs>

¹⁵⁰ RAMELLA, Franck. Sarcelles stoppé. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹⁵¹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁵² Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

www.linternaute.com. [Www.linternaute.com](http://www.linternaute.com) [online]. 2014 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr/definition/frayer-un-chemin/>

¹⁵³ RAMELLA, Franck. Sarcelles stoppé. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹⁵⁴ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém.

¹⁵⁵ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

¹⁵⁶ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

[Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/). [Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-synonymes/ouvrir%20la%20porte>

¹⁵⁷ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013..

Původní význam: ménager = zařídit, přichystat¹⁵⁸, une monture = jezdecké zvíře¹⁵⁹

Přenesený význam: ménager se monture¹⁶⁰ = šetřit si energii pro dosažení cílů

Vysvětlení: Stále si udržuje energii a kondici pro to, aby mohl pokračovat v hraní tenisu.

2.4 Metafora vítězství

Typ metafory – metafora vítězství – jsme takto pojmenovali na základě povahy článků a obsahu jejich sdělení, ve kterých byly nalezené metafory obsaženy.

Pojem vítězství a metafor s ním spojených se vztahuje k výhrám při tenisových zápasech.

2.4.1 Metafora vítězství – expresivní (analogie)

1. „*Quand on joue avec lui, c'est lui la star.*“¹⁶¹

Překlad: **On je ta hvězda**

Původní význam: la star = hvězda (jako nebeské těleso, vypůjčeno z angličtiny)

Přenesený význam: la star = slavná osobnost

Vysvětlení: Když hrajeme s ním, on je ten, na kterého je zaměřena veškerá pozornost.

2. „*Mais peut-il gagné la bataille physique contre le numéro 1 mondial?*“¹⁶²

Překlad: **Světová jednička**

Původní význam: un numéro 1 = číslo jedna

Přenesený význam: un numéro 1 = nejlepší ve své kategorii

Vysvětlení: Nejlepší hráč tenisu na světě.

¹⁵⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁵⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁶⁰ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

Dictionnaire.reverso.net. *Dictionnaire.reverso.net* [online]. 2007 [cit. 2014-05-04]. Dostupné z: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-definition/qui%20veut%20voyager%20loin%20m%C3%A9nage%20sa%20monture>

¹⁶¹ DORGAN, Sophie. Ceux qui pensent que c'est un clown ne comprennent rien. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

¹⁶² RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

2.4.2 Metafora vítězství – expresivní (pocity)

1. „(...) à Roland-Garros 2012 auront été les pics d'une carrière de l'ombre qu'il aimerait **terminer sur une jolie note** (...)“¹⁶³

Překlad: **Zakončit krásným hodnocením**

Původní význam: jolie = krásná, une note = známka, hodnocení

Přenesený význam: une jolie note = dobré skóre

Vysvětlení: Zakončit tenisové turnaje vysokým hodnocením.

2.4.3 Metafora vítězství – básnická

1. „(...) puis le Paris Lagardère au moment de **sa courte splendeur** (...)“¹⁶⁴

Překlad: **Jeho krátká záře**

Původní význam: une splendeur = sluneční záře

Přenesený význam: une splendeur (fig.) = záře, lesk (nějakého jména)¹⁶⁵

Vysvětlení: Krátký úspěch.

2. „(...) **il a écumé le monde des courts en touchant juste du doigt les émotions que peut procurer le haut niveau.**“¹⁶⁶

Překlad: **Sbírá pěnu ze světa** (pozn. blízké českému: **slíznout smetanu**)

Původní význam: écumer = sbírat pěnu¹⁶⁷

Přenesený význam: écumer = brát to nejlepší¹⁶⁸

Vysvětlení: Oslňuje tenisové publikum.

3. „(...) à Roland-Garros 2012 auront été **les pics d'une carrière de l'ombre qu'il aimerait terminer sur une jolie note** (...)“¹⁶⁹

Překlad: **Vrchol stinné kariéry**

Původní význam: un pic = horský štít¹⁷⁰, une carrière = kariéra, un ombre = stín

¹⁶³ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013

¹⁶⁴ RAMELLA, Franck. Le TCP, enfin. *L'Equipe*. 2013, 16.12.2013.

¹⁶⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁶⁶ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013

¹⁶⁷ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁶⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁶⁹ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013

Přenesený význam: un pic = vrchol

Vysvětlení: Konečně vítězné zakončení jinak neúspěšné kariéry.

2.4.4 Metafora vítězství – argotická

1. „*Pourtant, au début, „Pistol Pete“ pensait comme tout le monde.*“¹⁷¹

Překlad: **Pistole Pete**

Původní význam: une pistole = pistole (zbraň)

Přenesený význam: une pistole = dobrý střelec

Vysvětlení: Pistole Pete v tomto případě znamená, že Pete Sampras byl vynikajícím tenisovým hráčem, který jakoby „střílel míčky“ (vracel dobré údery) ze své rakety.

2. „*Un Challenger en poche (Ostrava 2012), une qualification pour l’US Open (...)*“¹⁷²

Překlad: **Jeden vyzývatel v kapse**

Původní význam: un challenger = sportovní vyzývatel¹⁷³, en poche = v kapse

Přenesený význam: en poche = poražen

Vysvětlení: Porážka jednoho ze svých velkých soupeřů.

2.4.5 Metafora vítězství – v běžné řeči

1. „*Mais si le quatorzième ne tombe pas au fond de sa poche ici et maintenant, il tombera ailleurs, pourquoi pas à Roland-Garros (...)*“¹⁷⁴

Překlad: **Nespadne mu do kapsy**

Původní význam: tomber = spadnout, une poche = kapsa

Přenesený význam: tomber au fond de sa poche = získat ve svůj prospěch

Vysvětlení: Pokud nezíská čtrnáctý titul na Roland Garros, tak ho získá na jiném turnaji.

¹⁷⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁷¹ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

¹⁷² RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Équipe*. 2013, 15.12.2013

¹⁷³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁷⁴ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014

2.5 Metafora prohry

Typ metafory – metafora prohry – jsme takto pojmenovali na základě povahy článků a obsahu jejich sdělení, ve kterých byly nalezené metafory obsaženy.

Pojem prohry a metafor s ním spojených se váže k neúspěchu a porážce při tenisových zápasech a k událostem s nimi spojených.

2.5.1 Metafora prohry – expresivní (analogie)

1. „(...) *alors que le club végétait en N 1B, ravi de l'opération de promotion en interne quo constitue pour l'essentiel une victoire en Interclubs.*¹⁷⁵

Překlad: **Klub přežíval**

Původní význam: végéter = vegetovat, růst¹⁷⁶

Přenesený význam: végéter = živořit¹⁷⁷

Vysvětlení: Klub nemá dostatek financí a tak jen přežívá z toho, co mu zbývá.

2.5.2 Metafora prohry – v běžné řeči

1. „(...) *aller avant d'être terrassé par une blessure au genou (...)*¹⁷⁸

Překlad: **Skolen bolestí**

Původní význam: terrasser = opatřit náspem, překopávat, srazit k zemi¹⁷⁹

Přenesený význam: être terrassé par une maladie = být zdolán nemocí¹⁸⁰

Vysvětlení: Zranění ho zastavilo v hraní tenisu.

2. „*Mais Kubot et Benrakis s'étaient fait porter pâles à la dernière minute.*¹⁸¹

Překlad: **Nechali se nést bledí**

Původní význam: porter = nést, pâle = bledý, zsinálý¹⁸²

¹⁷⁵ RAMELLA, Franck. Le TCP, enfin. *L'Equipe*. 2013, 16.12.2013.

¹⁷⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁷⁷ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁷⁸ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹⁷⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁸⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁸¹ RAMELLA, Franck. Sarcelles stoppé. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

Přenesený význam: se faire porter pâle (fig.)¹⁸³ = hodit se marod¹⁸⁴

Vysvětlení: Simulovali nemoc.

2.6 Metafora účasti

Typ metafory – metafora účasti – jsme takto pojmenovali na základě povahy článků a obsahu jejich sdělení, ve kterých byly nalezené metafory obsaženy.

Pojem účasti a metafor s ním spojených se týká podílu a zájmu tenistů, obecnstva i médií na konání tenisových turnajů.

2.6.1 Metafora účasti – expresivní (analogie)

1. „*Balles neuves pour les chaînes de télé*“¹⁸⁵

Překlad: **Nové míčky**

Původní význam: une balle = míček, neuve = nová

Přenesený význam: balles neuves = nový turnaj

Vysvětlení: Začíná nový tenisový turnaj, který budou vysílat všechny televizní kanály.

2. „ (...) le tennis recommence cette semaine à **inonder les grilles de diffusion** des chaînes de sport, friandes de sa capacité à „meubler“ l'antenne.“¹⁸⁶

Překlad: **Zaplaví televizní program**

Původní význam: inonder = zaplavit, zatopit¹⁸⁷

Přenesený význam: inonder (fig.)¹⁸⁸ = zaplavit, zatopit

Vysvětlení: Tenis bude teď velmi aktuálním sportem na sportovních televizních kanálech.

¹⁸² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁸³ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

[Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/). [Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-definition/se%20faire%20porter%20p%C3%A2le>

¹⁸⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁸⁵ LEMOUTON, François-Guillaume. Balles neuves pour les chaînes de télé. *L'Équipe*. 2014, 8.1.2014.

¹⁸⁶ LEMOUTON, François-Guillaume. Balles neuves pour les chaînes de télé. *L'Équipe*. 2014, 8.1.2014.

¹⁸⁷ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁸⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

3. „*Nous faisons du sport spectacle. Goffin attire.*“¹⁸⁹
 Překlad: **Sportovní představení**
 Původní význam: un spectacle = podívaná, pohled
 Přenesený význam: un spectacle (fig.)¹⁹⁰ = divadlo
 Vysvětlení: Dělá ze sportovního utkání něco víc, jakoby to bylo např. divadelní představení, které má uměleckou hodnotu, a ne jen obyčejné tenisové klání.
4. „*Jamais trop présent dans les colonnes de ce quotidien (...)*“¹⁹¹
 Překlad: **Přítomný ve sloupcích tohoto deníku**
 Původní význam: présent = přítomný, une colonne = sloupek (textu)¹⁹²
 Přenesený význam: présent dans les colonnes de ce quotidien = psát se o někom v novinách
 Vysvětlení: Nepíše se moc o tomto hráči v tomto deníku.
5. „*(...) jamais vraiment reconnu comme une force active du grand circuit (...)*“¹⁹³
 Překlad: **Aktivní síla**
 Původní význam: une force = síla, active = aktivní
 Přenesený význam: une force active = dobře pracující člověk¹⁹⁴
 Vysvětlení: Produktivní hráč.
6. „*Le court est une scène et le match, un stand-up.*“¹⁹⁵
 Překlad: **Kurt je jeviště**
 Původní význam: une scène = divadlení jeviště, scéna
 Přenesený význam: une scène (fig.)¹⁹⁶ = jeviště, scéna
 Vysvětlení: Přeměnil kurt z místa zápasu na místo zábavy.

¹⁸⁹ RAMELLA, Franck. Le TCP, enfin. *L'Equipe*. 2013, 16.12.2013.

¹⁹⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

¹⁹¹ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹⁹² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁹³ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

¹⁹⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

¹⁹⁵ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

¹⁹⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

7. „*Le court est une scène et le match, un stand-up.*“¹⁹⁷

Překlad: **Zápas je stand-up**

Původní význam: un match = zápas, un stand-up (z angličtiny) = sólové vystoupení, zpravidla divadelní

Přenesený význam: le match, stand-up = sólové představení

Vysvětlení: Zápas je jako jeho sólové vystoupení.

8. „*Sa carrière professionnelle n'a jamais pu décoller faute de pouvoir voyager.*“¹⁹⁸

Překlad: **Jeho profesionální kariéra se nemohla odlepit**

Původní význam: décoller = odlepit, odklížit¹⁹⁹

Přenesený význam: décoller (fig.) = nehnout se od někud²⁰⁰

Vysvětlení: Nemohl řádně odstartovat kariéru profesionálního hráče tenisu kvůli nemožnosti cestovat.

9. „*J'espère que cette année tu ne vas pas me faire un tableau pourri (...)*“²⁰¹

Překlad: **Udělat prohnílou tabulku**

Původní význam: pourri = shnilý, zetlelý²⁰²

Přenesený význam: pourri (fig.) = pokažený²⁰³

Vysvětlení: Udělat nevyhovující rozpis tenisových zápasů.

2.6.2 Metafora účasti – expresivní (pocity)

1. „*Nous faisons du sport spectacle. Goffin attire.*“²⁰⁴

Překlad: **Goffin přitahuje**

Původní význam: attirer = přitahovat (sílou)²⁰⁵

¹⁹⁷ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

¹⁹⁸ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

¹⁹⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁰⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁰¹ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁰² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁰³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁰⁴ RAMELLA, Franck. Le TCP, enfin. *L'Equipe*. 2013, 16.12.2013.

²⁰⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

Přenesený význam: attirer (fig.) = přitahovat, vábit, lákat²⁰⁶

Vysvětlení: Hráč Goffin je lákadlem pro fanoušky tenisu.

2. „*L'ami public n°1*“²⁰⁷

Překlad: **Přítel publika číslo 1**

Původní význam: un ami = přítel, public = veřejný²⁰⁸

Přenesený význam: un ami public = kamarád všech

Vysvětlení: Velmi oblíbený hráč.

3. „*Il a enlevé toute les fines de la compétition pour ne garder du tennis que le jeu.*“²⁰⁹

Překlad: **Vybral všechny dokonalosti soutěže**

Původní význam: un fine = hlavní věc, jádro²¹⁰

Přenesený význam: un fine = dokonalost²¹¹

Vysvětlení: Udělal z tenisové hry krásnou podívanou.

2.6.3 Metafora účasti – argotická

1. „ (...) *le tennis recommence cette semaine à inonder les grilles de diffusion des chaînes de sport, friandes de sa capacité à „meubler“ l'antenne.*“²¹²

Překlad: **Vybavit se anténou**

Původní význam: meubler = zařídit²¹³

Přenesený význam: „meubler“ = zde hrají velkou roli použité uvozovky, které z „meubler“ l'antenne vytvářejí šifru, která znamená pořídit si dostatek sportovních kanálů²¹⁴

²⁰⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁰⁷ DORGAN, Sophie. *L'ami public n°1*. *L'Équipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁰⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0235-9.

²⁰⁹ DORGAN, Sophie. *L'ami public n°1*. *L'Équipe*. 2013, 13.12.2013.

²¹⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²¹¹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²¹² LEMOUTON, François-Guillaume. *Balles neuves pour les chaînes de télé*. *L'Équipe*. 2014, 8.1.2014.

²¹³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0235-9.

Vysvětlení: Zařídít si tolik sportovních kanálů, abychom mohli pozorně sledovat tenisové turnaje.

2. „*En termes de tennis pur à l'entraînement , j'ai cent fois le niveau que j'avais avant, mais il faut que je fasse des matches.*“²¹⁵

Překlad: **Čistý tenis k trénování**

Původní význam: pur = čistý

Přenesený význam: pur (fig.)²¹⁶ = čistý

Vysvětlení: Jen trénuje tenis, takže je to tenis bez zápasů.

3. „*Normalement, quand tu reviens , tu es censé bouffer de la balle.*“²¹⁷

Překlad: **Jsi považovaný za polykače míčků**

Původní význam: être censé = být pokládán, považován²¹⁸, bouffer = baštit, žrát, zhltnout²¹⁹, une balle = míček

Přenesený význam: bouffer de la balle (fam.)²²⁰ = být žrout

Vysvětlení: Po návratu do hry kvůli zranění se očekává, že hráč bude opět plně připraven k boji.

2.6.4 Metafora účasti – v běžné řeči

1. „*Après tout, n'était-il pas déjà là in situ, en chair, en os et en pâmoison, le jour où Roger Federer passa la quinzième, à Wimbledon en 2009?*“²²¹

Překlad: **Byl tam z masa a kostí**

Původní význam: être = být, une chair = maso, un os = kost

²¹⁴ Viz.v této práci podkapitola 2.2 Výrazy typické pro psaný publicistický styl: „I užívání uvozovek je považováno za oživení. Ty právě poukazují na to, co není považováno za běžné užívání, nebo naznačují, že ve vyjádření je skrytý jiný smysl, než se na první pohled zdá. Např. metaforické vyjadřování je dáváno často do uvozovek, aby čtenáře okamžite upozornili k odkrytí miněného smyslu, jelikož tato spojení bývají většinou velmi zvláštní.“

²¹⁵ DORGAN, Sophie. "Je veux qu'on me rende la vie compliquée". *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014

²¹⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²¹⁷ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

²¹⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²¹⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²²⁰ Pozn. autora: Zde se jedná o familiární francouzský výraz. Zdroj:

[Http://www.languefrancaise.net/](http://www.languefrancaise.net/). [Http://www.languefrancaise.net/](http://www.languefrancaise.net/) [online]. 2014 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z:<http://www.languefrancaise.net/bob/detail.php?id=13165>

²²¹ BERNÈS, Frédéric. Un jour, deux destins. *L'Équipe dimanche*. 2014, 26.1.2014.

Přenesený význam: être en chair et en os²²² = být z masa a kostí

Vysvětlení: Pete Sampras byl fyzicky přítomen už u podobného zápasu, jaký se chystá podle článku odehrát Rafael Nadal.

2. „Après ma carrière, je ne vais pas **rester les bras croisés**.”²²³

Překlad: **Zůstat se zalomenýma rukama**

Původní význam: des bras = ruce, croisés = zkřížené

Přenesený význam: rester les bras croisés (fig.)²²⁴ = zůstat se založenýma ruka²²⁵

Vysvětlení: Nic nedělat.

3. „Faut que la fédé **accorde ses violons**.”²²⁶

Překlad: **Ladí své housle**

Původní význam: accorder = naladit²²⁷, un violon = housle

Přenesený význam: accorder ses violon²²⁸ = souhlasit

Vysvětlení: Je třeba, aby federace souhlasila.

4. „Aujourd’hui, dans la finale des Interclubs, **il sera pour une fois dans la lumière**.”²²⁹

Překlad: **Jednou bude ve světle**

Původní význam: être = být, une lumière = světlo, dans = v

Přenesený význam: être dans la lumière = být ve světle, zaměřit pozornost na někoho

Vysvětlení: Jednou se také moct předvést na kurtu.

²²² Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

[Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/). [Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/expression/langue-francaise/411/en-chair-et-en-os/>

²²³ DORGAN, Sophie. "Je veux qu'on me rende la vie compliquée". *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014

²²⁴ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzské frazém. Zdroj:

[Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/). [Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/expression/langue-francaise/462/rester-les-bras-croises/>

²²⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²²⁶ RAMELLA, Franck. Le TCP, enfin. *L'Equipe*. 2013, 16.12.2013.

²²⁷ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²²⁸ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

[Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/). [Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/expression/langue-francaise/462/rester-les-bras-croises/>

²²⁹ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

5. „(...) *le public lui a ouvert les bras.*“²³⁰

Překlad: **Publikum mu otevřelo ruce**

Původní význam: ouvrir = otevřít, les bras = ruce

Přenesený význam: ouvrir les bras²³¹

Vysvětlení: Publikum mu otevřelo náruč, tzn., že ho přijali za tenisového hráče.

2.7 Metafora uvědomění

Typ metafory – metafora uvědomění – jsme takto pojmenovali na základě povahy článků a obsahu jejich sdělení, ve kterých byly nalezené metafory obsaženy.

Pojem uvědomění a metafory s ním spojené se týká prožívání tenistů a jejich vnímání situací, o kterých se píše ve zdrojových člancích.

2.7.1 Metafora uvědomění – expresivní (analogie)

1. „*Pour certains, je suis une idole. Pour d'autres, une merde.*“²³²

Překlad: **Sračka**

Původní význam: une merde (vulg.)²³³ = hovno

Přenesený význam: une merde = sračka

Vysvětlení: Špatný hráč.

2. „(...) *face à Olivier Patience, un vrai retraité.*“²³⁴

Překlad: **Opravdový důchodce**

Původní význam: un retraité = penzionovaný, v důchodu

Přenesený význam: un retraité = pomalý hráč, hraje jako by byl starý člověk

Vysvětlení: Pomalý a ne tak dobrý hráč.

3. „*Lui, l'évidence lui a claqué au visage ces dernières semaines.*“²³⁵

²³⁰ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²³¹ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

[Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/). [Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-synonymes/ouvrir%20les%20bras>

²³² RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

²³³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²³⁴ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

²³⁵ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

Překlad: **Samozřejmost ho praštila do obličeje**

Původní význam: une evidence = patnost, zjevnost²³⁶, claquer = plesknout, plácnout²³⁷, un visage = obličej

Přenesený význam: une claque au visage = facka do obličeje²³⁸

Vysvětlení: Uvědomil si už dávno evidentní věc.

4. „*Et, costaud, Benneteau n'eut pas beaucoup de problèmes laissé aller (...)*“²³⁹

Překlad: **Vazba**

Původní význam: costaud = udělaný, silný, statný²⁴⁰

Přenesený význam: un costaud = pořez, pořizek, vazba²⁴¹

Vysvětlění: Fyzicky dobře stavěný a silný hráč.

5. „*Mais je voyais bien que je n'étais pas épanoui.*“²⁴²

Překlad: **Nebyl jsem vyvinutý**

Původní význam: épanoui = rozkvetlý, rozevřený (květ)²⁴³

Přenesený význam: épanoui (fig.)²⁴⁴ = plně vyvinuté tělo

Vysvětlení: Nebyl ještě kompletně fyzicky připraven k tomu, aby předvedl dobrou hru.

6. „*John*“, *il est physique, il est explosif.*“²⁴⁵

Překlad: **Je výbušný.**

Původní význam: explosif = výbušnina²⁴⁶

²³⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²³⁷ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²³⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²³⁹ RAMELLA, Franck. Sarcelles stoppé. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

²⁴⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁴¹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁴² RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

²⁴³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁴⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁴⁵ RAMELLA, Franck. Hors circuit. *L'Equipe*. 2013, 15.12.2013.

²⁴⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl* A/K. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

Přenesený význam: explosif = výbušná síla²⁴⁷

Vysvětlení: Silný a dobrý hráč.

7. „(...) *Fabrice Santoro, qui se considère comme „un simple figurant“ aux côtés de son ami Mansour.*“²⁴⁸

Překlad: **Obyčejná figurka**

Původní význam: un figurant = figurant, bezvýznamná osoba²⁴⁹

Přenesený význam: „un simple figurant“²⁵⁰ = obyčejný tenista ve srovnání s jiným

Vysvětlení: Po boku výrazného Mansoura je jen obyčejným hráčem.

8. „*Sur le terrain, le Franco-Iranien est le roi du spectacle.*“²⁵¹

Překlad: **Král představení**

Původní význam: un roi = král

Přenesený význam: un roi = mistr v určité disciplíně, je nejlepší

Vysvětlení: Na kurtu je opravdu výborným bavičem.

9. „*Ils jubilent devant ce Groucho Marx version tennis (...)*“²⁵²

Překlad: **Tenisová verze Groucho Marxe**

Původní význam: Groucho Marx²⁵³ = jeden z nejlepších amerických komiků z meziválečných let. Jeho typickým znakem byl široký velký knír, který nosil.

Přenesený význam: Groucho Marx²⁵⁴ = tenista Mansour Bahrami

²⁴⁷ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁴⁸ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁴⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁵⁰ Viz. v této práci podkapitola 2.2 Výrazy typické pro psaný publicistický styl: „I užívání uvozovek je považováno za oživení. Ty právě poukazují na to, co není považováno za běžné užívání, nebo naznačují, že ve vyjádření je skrytý jiný smysl, než se na první pohled zdá. Např. metaforické vyjadřování je dáváno často do uvozovek, aby čtenáře okamžitě upozornili k odhalení miněného smyslu, jelikož tato spojení bývají většinou velmi zvláštní.“

²⁵¹ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁵² DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁵³ Groucho Marx. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2013 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Groucho_Marx

²⁵⁴ Pozn. autora: metafora vytvořená dle popisu z kapitoly 1.6. Užívání metafor: „Dalším možným způsobem, jak tvořit a vlastně užívat metaforu v řeči, je tvoření tzv. „intelektuální metafory“²⁵⁴. (...) A nejde jen o srovnání s charakteristickými rysy zástupců ze zvířecí říše, ale také s vlastnostmi mytologických, historických, literárních nebo slavných osobností.“

Vysvětlení: Je tenisovou verzí amerického komika Groucho Marxe, který měl stejně velký knír jako tenista, o kterém se píše v článku. (Groucho Marx x Mansour Bahrami)

10. „*Je rentre sur scène et je fais du théâtre, résume le showman. Mais il n'y jamais de scénario.*“²⁵⁵

Překlad: **Vracím se na scénu**

Původní význam: une scène = jeviště, scéna, místo dění

Přenesený význam: une scène = tenisový kurt

Vysvětlení: Vracím se na tenisový kurt.

11. „*Je rentre sur scène et je fais du théâtre, résume le showman. Mais il n'y jamais de scénario.*“²⁵⁶

Překlad: **Dělám divadlo**

Původní význam: faire du théâtre = hrát divadlo

Přenesený význam: faire du théâtre (fig.)²⁵⁷ = předvádět se, bavit obecenstvo

Vysvětlení: Předvádím se při hraní tenisu.

12. „*Je rentre sur scène et je fais du théâtre, résume le showman. Mais il n'y jamais de scénario.*“²⁵⁸

Překlad: **Showman**

Původní význam: showman (z angličtiny) = herec

Přenesený význam: showman = zábavný tenista

Vysvětlení: Tenista, který se na kurtu při hře předvádí.

13. „*Il est hyper affûté. Taper la balle dos au filet ou réussir des bras roulés, c'est physique.*“²⁵⁹

Překlad: **Je hyper nabroušený.**

Pvodní význam: affûter = ostří, brousit²⁶⁰, affûté = nabroušený

²⁵⁵ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁵⁶ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁵⁷ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁵⁸ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁵⁹ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

Přenesený význam: affûté = připravený

Vysvětlení: Je dost dobře připravený k tenisové hře.

14. „*John peut faire un peu la gueule quand je lui vole parfois la vedette, sourit le Français.*“²⁶¹

Překlad: **Ukradnu mu hvězdu**

Původní význam: voler = ukrást, un vedette = hvězda (např. divadelní, fotbalová atd.)²⁶²

Přenesený význam: avoir la vedette (fig.) = být středem pozornosti²⁶³

Vysvětlení: Připravím ho o to, že není středem zájmu a pozornosti.

15. „*(...) le public se gondole et Mansour Bahrami est heureux.*“²⁶⁴

Překlad: **Publikum se válí smíchy**

Původní význam: gondoler = vlnit se, křivit se²⁶⁵

Přenesený význam: gondoler (lid.) = válet se smíchy²⁶⁶

Vysvětlení: Publikum se hodně směje.

16. „*Ceux qui pensent que c'est un clown ne comprennent rien*“²⁶⁷

Překlad: **Je to klaun**

Původní význam: un clown = klaun, šašek²⁶⁸

Přenesený význam: un clown (fig.) = klaun, šašek²⁶⁹

Vysvětlení: Není to „pravý“ hráč tenisu, ale jen si z hraní tenisu dělá legraci.

²⁶⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁶¹ DORGAN, Sophie. *L'ami public n°1. L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁶² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁶³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁶⁴ DORGAN, Sophie. *L'ami public n°1. L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁶⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁶⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁶⁷ DORGAN, Sophie. *Ceux qui pensent que c'est un clown ne comprennent rien. L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁶⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁶⁹ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

17. „*C'est mon frère. Même plus qu'un frère. On s'est choisi et on s'est accepté* (...)“²⁷⁰

Překlad: **Je to můj bratr**

Původní význam: un frère = bratr

Přenesený význam: un frère = velmi dobrý přítel, skoro jako vlastní bratr

Vysvětlení: Je to můj velmi dobrý přítel.

18. „*C'est notre gros nounours.*“²⁷¹

Překlad: **Je to náš plyšový medvídek.**

Původní význam: un nounours = plyšový medvídek²⁷²

Přenesený význam: un nounours = velký oblíbenec

Vysvětlení: Je mezi námi oblíbený, máme ho rádi.

19. „*Reste l'argument massue de l'expérience des finales* (...)“²⁷³

Překlad: **Kyjovitý důvod**

Původní význam: une massue = kyj²⁷⁴, un argument = důvod

Přenesený význam: un argument massue = pádný důvod²⁷⁵

Vysvětlení: Pádný důvod.

2.7.2 Metafora uvědomění – básnická

1. „(...) *un vrai jouer de tennis avec une vie de roman.*“²⁷⁶

Překlad: **Život z románu**

Původní význam: une vie = život, un roman = román

Přenesený význam: une vie de roman = život z románu, pestrý život

Vysvětlení: Opravdový hráč tenisu, který má pohádkový život, míněno jako bezstarostný a šťastný život.

²⁷⁰ DORGAN, Sophie. Ceux qui pensent que c'est un clown ne comprennent rien. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁷¹ DORGAN, Sophie. Ceux qui pensent que c'est un clown ne comprennent rien. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁷² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁷³ RAMELLA, Franck. Pourqoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

²⁷⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁷⁵ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁷⁶ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

2. „*Mansour, c'est une planète où il fait bon vivre.*“²⁷⁷

Překlad: **Mansour je planetou, kde se dobře žije.**

Původní význam: une planète = planeta

Přenesený význam: une planète = je jedinečná osobnost, která tvoří svůj vlastní svět kolem sebe

Vysvětlení: Je to skvělý člověk do života. Žítí s ním je radostné a bezstarostné.

3. „*C'est une terre inconnue qui peut vous transcender mais plus sûrement vous révéler à vous-même.*“²⁷⁸

Překlad: **Je to neznámá země**

Původní význam: une terre = země, inconnue = neznámá

Přenesený význam: une terre inconnue = neznámo

Vysvětlení: Neví, co ho čeká ve finále.

2.7.3 Metafora uvědomění – argotická

1. „*(...) il faut résister en revers dans la diagonale coup droit du gaucher musculeux (...).*“²⁷⁹

Překlad: **Svalnatý levák**

Původní význam: un gaucher = levák, musculeux = svalnatý

Přenesený význam: gaucher musculeux = Rafael Nadal

Vysvětlení: Tenista Rafael Nadal je levák a je velmi svalnatý.

2.7.4 Metafora uvědomění – v běžné řeči

1. „*Alors, il ne se prend pas la tête (...).*“²⁸⁰

Překlad: **Nebere si hlavu**

Původní význam: tendre = dát, vzít si, une tête = hlava

Přenesený význam: prendre la tête²⁸¹ = rozčilovat se

²⁷⁷ DORGAN, Sophie. Ceux qui pensent que c'est un clown ne comprennent rien. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁷⁸ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

²⁷⁹ RAMELLA, Franck. Pourquoi Wawrinka n'a pas perdu d'avance. *L'Equipe*. 2014, 26.1.2014.

²⁸⁰ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁸¹ Pozn. autora: zde se jedná o francouzský fráze. Zdroj:

[Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/). [Http://dictionnaire.reverso.net/](http://dictionnaire.reverso.net/) [online]. 2007 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: <http://dictionnaire.reverso.net/francais-definition/prendre%20la%20t%C3%AAt%C3%A0%20qqn>

Vysvětlení: Nedělá si s tím hlavu, nezaobírá se tím.

2. „ (...) *encore trois ou quatre ans avant de tirer sa révérence* (...). “²⁸²

Překlad: **Vytáhne svou poklonu**

Původní význam: tirer = táhnout, vytáhnout, zatáhnout²⁸³, une révérence = hluboká úcta²⁸⁴

Přenesený význam: tirer sa révérence²⁸⁵ = poučet se, odejít²⁸⁶

Vysvětlení: Než skončí svou kariéru.

3. „*John peut faire un peu la gueule quand je lui vole parfois la vedette, sourit le Français*. “²⁸⁷

Překlad: **Dělat hubu**

Původní význam: faire = dělat, une gueule = tlama, huba²⁸⁸

Přenesený význam: faire la gueule²⁸⁹ = šklebit se, mračit se²⁹⁰, nesouhlasit

Vysvětlení: Šklebí se.

2.8 Metafora počasí

Typ metafory – metafora počasí – jsme takto pojmenovali na základě povahy článků a obsahu jejich sdělení, ve kterých byly nalezené metafory obsaženy.

Pojem počasí a s ním spojené metafory se týkají popisu atmosférických jevů.

²⁸² DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁸³ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁸⁴ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁸⁵ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

[Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/). [Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/) [online]. 2014 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr/definition/tirer-sa-reverence/>

²⁸⁶ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.

²⁸⁷ DORGAN, Sophie. L'ami public n°1. *L'Equipe*. 2013, 13.12.2013.

²⁸⁸ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

²⁸⁹ Pozn. autora: Zde se jedná o francouzský frazém. Zdroj:

[Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/). [Http://www.linternaute.com/](http://www.linternaute.com/) [online]. 2014 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: <http://www.linternaute.com/dictionnaire/fr/definition/faire-la-gueule/>

²⁹⁰ NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

2.8.1 Metafora počasí – expresivní (analogie)

1. „*Hier, après une heure trente d'un entraînement de belle facture sous le soleil impitoyable de Melbourne.*“²⁹¹

Překlad: **Vyfakturované počasí**

Původní význam: une facture = faktura, účet²⁹²

Přenesený význam: de belle facture = jako podle předem zaplacené faktury s přáním

Vysvětlení: Perfektní slunečné počasí jako objednané.

²⁹¹ RA., F. Gasquet, côte à la hausse!. *L'Equipe*. 2014, 10.1.2014.

²⁹² NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. DÍL A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat pojem metafora a analyzovat výskyt metafor ve francouzských sportovních novinových článcích.

Metafora je tedy přenesení významu na základě vnitřní a vnější podobnosti. Je to rétorická figura tvořená na základě naší představivosti, asociací a taktéž pomocí analogie. Je tvořena proto, aby komunikace mezi mluvčím a adresátem byla srozumitelná, ale také rozmanitá, jak jsme již zmínili v úvodu práce. Toto naše tvrzení se nám tedy potvrdilo. Popsali jsme také třídění metafor dle jejich významu. Čerpali jsme od Michela Pougeoisea, který ve svém díle popisuje šest druhů metafor. Dále jsme využily i díla Otty Ducháčka, který popisuje čtyři druhy metafor. Třídění obou autorů jsme srovnali vytvořením dalšího třídění, které zahrnovalo jen tři druhy metafor – přirozenou, básnickou a lexikalizovanou. Nové třídění mělo sloužit k analýze metafor v praktické části. Avšak v průběhu analyzování metafor jsme zjistili, že toto třídění je moc stručné a že nevyhovuje našim potřebám, proto jsme se nakonec v praktické části přiklonili k třídění od Otty Ducháčka, které nám připadá dostatečně široké a vyhovující typu naší analýzy metafor. Pojem metafora jsme přesněji určili ještě díky dalšímu postupu a tím bylo srovnání metafory s ostatními rétorickými figurami, jako je metonymie, personifikace a synekdocha. Rozdíl mezi metaforou a metynomií je tedy založen na vnitřní podobnosti a vnější příbuznosti, kdy metonymie vzniká přenesením významu na základě vnější příbuznosti. Personifikace se od metafory liší tím, že se jedná o přenesení lidských vlastností na zvířata a neživé věci. A při tvorbě synekdochy jde vyloženě o logický postup, kdy vyměníme část významu za celek a naopak. Díky určení metafory za pomoci zmíněných technik jsme dostali k odpovědi na otázku: Proč vůbec metafory užíváme k vyjadřování myšlenek? Odpovědi máme dvě. První je ta, že jsme ovlivněni naším smyslovým vnímáním a tím, jak na nás přijímané informace působí. Na základě toho tvoříme metafory, většinou básnického či expresivního charakteru, kdy např. teplotu srovnáváme se zvuky, chuť s pachy anebo sluch s tím, co vidíme. Druhou odpovědí na naši otázku o tvorbě metafory je to, že jí tvoříme podle funkcí, které dané předměty či okolnosti mají. Je to čistě pragmatické tvoření a tak nám vznikla pojmenování jako např. sušák, věšák či držák. A to jsou právě ty druhy metafor, které řadíme do lexikalizovaných.

V druhé kapitole teoretické části jsme rozebíraly charakteristiku publicistického stylu. Ačkoliv tento styl patří mezi funkční styly a je u něj patrná určitá modelovost, je neuvěřitelně

bohatý na různá slovní spojení, také je dynamický tím, jak se neustále přizpůsobuje řeči čtenáře a jak reaguje na aktuální dění ve společnosti, že není pochyb, že v každém novinovém článku najdeme nejméně jednu metaforu. A to se nám také potvrdilo v praktické části při analýze metafor.

Metafory pro praktickou část jsme hledali v novinových článcích ve francouzském sportovním deníku *l'Équipe*. Při analýze jsme je uváděli v kontextu a překládali doslovně, jelikož jen tak jsme mohli objevovat kouzlo francouzských metafor. U každé metafory jsme vždy uvedli původní význam slova a jeho přenesený význam. Samozřejmě, ke každé metafoře jsme uváděli i vysvětlení jejího smyslu, protože kolikrát nebylo hned patrné, co tím autor metafory chtěl říct. Podle smyslu nalezených metafor jsme si vytvořili třídění pro snazší orientaci a to takové, že jsme je dělily na typy: metafora boje, vítězství, prohry, účasti, uvědomění a počasí. Dále, jsme je ještě třídily podle Ducháčkova třídění druhů metafor, čili na metaforu expresivní, založenou na pocitech, metaforu taktéž expresivní, ale založenou na analogii, dále pak na metaforu básnickou, v běžné řeči a argotickou. Ve výsledku jsme zpracovali přibližně 90 metafor, kdy nejpočetnější skupinou byl typ metafory boje a uvědomění. Co se týká druhů metafor, tak nejvíce zastoupená byla metafora expresivní založená na analogii, které zahrnuje přibližně 57% v naší analýze. Metafora expresivní, založená na pocitech mluvčího a metafora básnická zahrnují dohromady přibližně 16%. Argotický druh metafory zahrnuje přesně 10% z nalezených metafor. A poslední, metafora v běžné řeči, je také bohatě zastoupena a to přibližně 17% z celku. To potvrzuje náš předpoklad, který jsme si stanovili na začátku a to, že se setkáme spíše s metaforami básnickými, námi v úvodu míněno, s metaforami, které vznikají na základě fantazie mluvčího, než s metaforami lexikalizovanými.

Závěrem bychom chtěli říct, že naše téma - Metafora ve francouzské sportovní terminologii - je velmi neobyčejné a aktuální z pohledu analýzy zastoupení metafor ve sportovní terminologii, že bychom nevyklučovali možné prohloubení a rozšíření takto započaté práce, co se týče např. třídění metafor na typy a druhy, nebo jejich překladu do češtiny.

Résumé

Ce mémoire traite la problématique de la métaphore dans la terminologie sportive française. Le but était de d'écrire le concept de la métaphore. Ça veut dire de définir le sens de la métaphore et sa création. Puis nous avons analysé les articles sportifs pour trouver autant de métaphores pour constater si nous rencontrions plus de métaphores poétiques ou de métaphores lexicalisées. Tout d'abord nous avons divisé notre travail en deux parties. La première partie traite de la métaphore en général et des caractéristiques du style journalistique écrit. La seconde se consacre à l'analyse des métaphores trouvées dans les articles sportifs. En effectuant notre travail nous avons utilisé des ouvrages spécialisés : Otto Ducháček – Précis de sémantique française, Aino Niklas-Salminen – La lexicologie, Jacqueline Picoche – Précis de lexicologie française ou Marie Čechová – Stylistika odborné češtiny.

Pour définir la métaphore en général, nous pouvons dire que c'est une transposition de sens sur la base de la ressemblance. C'est une figure rhétorique qui remplace le nombre de mots dont il en aurait eu besoin pour exprimer le sens de notre information. En fait, c'est un procédé de création d'une nouvelle formule linguistique sur la base de l'analogie, de la comparaison et de l'association. Pour créer une métaphore dans notre langage nous utilisons notre imagination et notre vocabulaire.

Nous la créons pour simplifier la communication, mais aussi pour rendre la communication plus claire. La métaphore est une espèce de comparaison que nous produisons selon nos expériences et connaissances acquises de l'entourage. Néanmoins, ce ne sont pas seulement des impulsions sensorielles qui aident à créer une métaphore, mais aussi c'est une fonction que les objets dans notre vie quotidienne possèdent. C'est-à-dire que nous utilisons des sens propres des mots pour décrire la fonction des objets. Par la suite, grâce à l'utilisation des mots de cette façon nous découvrons de sens figuré des mots qui est le résultat de la connotation d'un mot. À cause de l'existence de sens propre et sens figuré, le mieux de mentionner des métaphores en contexte pour que le sens d'une information soit clair. Beaucoup de métaphores sont formées aussi par une traduction ou par des écrivains et journalistes qui s'efforcent de s'exprimer d'une manière intéressante, innovante mais aussi actuelle.

En étudiant la métaphore nous avons aussi décrit une classification de métaphore selon deux auteurs. Premièrement nous avons travaillé avec un ouvrage de Michel Pougeoise où il trie la métaphore sur six types : la métaphore en rhétorique, en linguistique structurale, en littérature

et la métaphore figée, heurtée et filée. Deuxièmement nous avons travaillé avec un ouvrage d'un auteur tchèque qui est Otto Ducháček et qui a trié aussi les métaphores. Nous avons décrit quatre types de métaphores selon lui et ce sont : la métaphore expressive où il faut encore distinguer deux variations, la métaphore expressive selon nos sentiments et celle formée par l'analogie, puis la métaphore poétique, en langage courant et celle de la transposition argotique. Après avoir bien défini ceux types des métaphores de deux auteurs différents nous avons essayé de comparer ces types de classification métaphorique. Nous avons donc formé aussi un type de classification où nous avons mélangé et mis ensemble des types de métaphore selon notre appréciation. Nous avons défini seulement trois types de la classification : la métaphore lexicalisée, poétique et naturelle. Ça aurait dû servir pour la partie pratique pour un classement des métaphores trouvées. Mais en faisant une analyse des métaphores des articles de journaux, nous nous sommes rendu compte que notre classement des métaphores est trop étroit et qu'il fallait le changer. Finalement, nous avons décidé d'utiliser celui de Ducháček parce qu'il nous paraît très clair et précis.

Pour que la définition de la métaphore soit vraiment claire, nous avons encore comparé la métaphore avec les autres figures rhétoriques. Ce sont la métonymie, personnification et synecdoque. Alors, la différence essentielle entre la métaphore et la métonymie c'est qu'il faut se dire pour les bien déterminer que la métonymie est une transposition de sens à la base de la ressemblance extérieure par apport de la métaphore que c'est une transposition de sens à la base de la ressemblance intérieure. Puis, la différence entre la métaphore et la personification c'est que la personification est seulement une transposition des qualités humaines sur des animaux et des choses inanimées. Et finalement que la synecdoque est une figure qui consiste à prendre la partie pour le tout et à l'envers. On pourrait dire que ce type de figure est plus logique et pragmatique que la formation d'une métaphore.

En ce qui concerne le style journalistique écrit, c'est un style vraiment dynamique et tellement riche en expression extraordinaire. Parmi ses caractéristiques nous pouvons trouver : pérennité, justesse, actualité et sens non conventionnel. Comme les articles de journaux paraissent chaque jour, ils s'adaptent au langage des lecteurs et en plus ils essaient de retenir votre attention alors pour ça nous pouvons y trouver beaucoup des figures rhétoriques, surtout les métaphores qui vont servir à notre travail.

Dans la deuxième partie de notre travail, nous avons juste analysé des métaphores trouvées. Nous les avons cherchées dans le quotidien sportif français, l'Équipe. Nous avons trouvé environ 90 métaphores françaises. Nous les avons traduites littéralement en tchèque parce que seulement selon ce type de traduction nous avons pu découvrir des expressions françaises qui sont dans la plupart des cas différentes des tchèques. Après nous avons expliqué les sens des expressions trouvées parce que bien évidemment les locutions trouvées n'étaient pas toujours claires. Nous les avons présentées dans un contexte parce que comme nous avons déjà mentionné c'est presque nécessaire pour comprendre les sens des métaphores et pour ça nous avons aussi bien mentionné le sens propre et le sens figuré des mots. Autrement dit, présenter juste une locution n'est pas trop véritable. Le résultat de notre analyse c'est qu' environ 57% appartient d'un classement : métaphore expressive (basée sur l'analogie). Puis la métaphore expressive (basée sur les sentiments) et la métaphore poétique possèdent 16%. Puis celle de la transposition argotique possèdent 10% pour chaque classement. Très bien représentée est aussi la métaphore en langage courant (17%). Enfin, cette découverte confirme notre affirmation que le style journalistique est vraiment vivant et que la métaphore se forme dans la plupart des cas selon notre imagination et analogie lesquelles nous utilisons pour bien exprimer nos idées et pour donner des informations les plus précises.

En conclusion, nous pourrions dire que ce sujet est vraiment intéressant et actuel et qu'il vaudrait la peine de l'élargir en avenir par l'analyse de métaphores plus approfondie concernant le classement des métaphores ou la traduction.

Prameny a literatura

Literatura

- DUBOIS, Jean, Henri MITTERAND a Albert DAUZAT. *Grand Dictionnaire: Étymologique & Historique du français*. Paris: Larousse, ISBN 2-03-532310-X.
- DUCROT, Oswald a Jean-Marie SCHAEFFER. *Nouveau Dictionnaire Encyclopédique des sciences du langage*. Mesnil-Sur-l'Estrée: Editions du Seuil, 1972, ISBN 2-02-014437-9.
- DUCHÁČEK, Otto. *Précis de sémantique française*. Brno: Universita J.E.Purkyně v Brně, 1967.
- Grand dictionnaire: Etymologique et Historique du Français
- LAKOFF, George a Mark JOHNSON. *Les métaphores dans la vie quotidienne*. Chicago: Les éditions de Minuit, 1985, ISBN 2-7073-1059-X.
- *Le Petit Robert: Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française*. Paris: Dictionnaires Le Robert - SEJER, 2013, 2837 s. ISBN 978-2-32100-216-1.
- *Le Robert pour tous*. Paris: Dictionnaires LE ROBERT, 1994, ISBN 2-286-01598-8.
- NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník: 1. Díl A/K*. Praha: Academia, 1992, ISBN 80-200-0234-0.
- NEUMANN, Josef a Vladimír HOŘEJŠÍ s autorským kolektivem. *Velký francouzsko český slovník L/Z*. Praha: Academia, 1992. ISBN 80-200-0235-9.
- NIKLAS-SALMINEN, Aïno. *La lexicologie*. Paris: Armand Colin, 1997. ISBN 2-20026936-6.
- PICOCHÉ, Jacqueline. *Dictionnaire étymologique du français*. Paris: Dictionnaires Le Robert, 1992, 619 s. ISBN 2-85036-194-1.
- PICOCHÉ, Jacqueline. *Précis de lexicologie française*. Poitiers: Nathan, 1992. ISBN 209 190 547X.
- POUGEOISE, Michel. *Dictionnaire didactique de la langue française*. Paris: Armand Colin/Masson, 1996, ISBN 2-200-01431-7.

Internetové zdroje

Český-jazyk, <www.cesky-jazyk.cz>.

Dictionnaire Reverso, <dictionnaire.reverso.net>.

Études littéraires, <www.etudes-litteraires.com>.

Informační systém Masarykovy univerzity, <is.muni.cz>.

Langue française, <www.languefrancaise.net>.

Larousse, <www.larousse.fr>.

Linternaute, <www.linternaute.com>.

Wikipedia, <cs.wikipedia.org>.

Wiktionnaire, <fr.wiktionary.org>.

Tisk

L'Équipe, 13.12.2013 – 26.1.2014